T.C. Resmî Gazete

Tesis tarihi: 7 Teşrinievvel 1336

İdare ve yazı işleri için Başvekâlet Müdevvenat Müdürlüğüne müracaat olunur.

6 MAYIS 1930

SALI

SAYI: 1489

Umumî Hıfzıssıhha Kanunu

Kanun numarası: 1593 *Kabul tarihi: 24/4/1930*

BİRİNCİ BAP

Sıhhî teşkilât

BİRİNCİ FASIL

Devlet hidematı sıhhiyesi ve sıhhî merciler

Madde 1 — Memleketin sıhhî şartlarını ıslah ve milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır amillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhhatli olarak yetişmesini temin ve halkı tıbbî ve içtimaî muavenete mazhar eylemek umumî Devlet hizmetlerindendir.

Madde 2 — Umumî sıhhat ve içtimaî muavenet hizmetlelerine ait Devlet vazaifi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından ifa ve hususî idarelerle belediyelere ve sair mahallî idarelere bırakılan hizmetlerin sureti icrası murakabe olunur. Millî Müdafaa teşkilâtına ait sıhhî işler müstesna olmak üzere bütün sıhhat ve içtimaî muavenet işlerinin mercii ve murakıbı bu Vekâlettir.

Madde 3 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti bütçelerile muayyen hatler dahilinde olarak aşağıda yazılı hizmetleri doğrudan doğruya ifa eder:

1 - Doğumu tezyit ve teshil ve çocuk ölümünü tenkis edecek tedbirler.

2 - Validelerin doğumdan evvel ve doğumdan sonra sıhhatlerinin vikayesi.

3 - Memlekete sari ve salgın hastalıkların hülûlüne mümaneat.

4 - Dahilde her nevi intanî, sari ve salgın hastalıklarla veya çok miktarda vefiyatı intaç ettiği görülen sair muzır amillerle mücadele.

5 - Tababet ve şubeleri san'atlarının icrasına nezaret,

6 - Gıdalar ile ilâçları ve bütün zehirli müessir ve uyuşturucu maddelerle yalnız hayvanlar için seromlar ve aşılar hariç olmak üzere her nevi serom ve aşılar.

7 - Çocukluk ve gençlik hıfzıssıhhasına ait işlerle çocuk sıhhat ve bünyesinin muhafaza ve tekâmülüne ait tesisatın murakabesi.

8 - Mektep hıfzıssıhhası.

9 - Mesai ve san'at hıfzıssıhhası işleri.

10 - Maden suları ile sair havassı şifaiyesi olan sulara nezaret

11 - Hıfzıssıhha müesseseleri ve bakteriyoloji lâboratuarları ve alelûmum hayatî muayene ve tahlillere mahsus müesseseler küşat ve idaresi.

12 - Meslekî tedrisat müesseseleri küşat ve idare veya mümasili müessesatı murakabe ve bunlara müsaade itası.

13 - Mecnunlarla sair ruhî hastalıklara mahsus tedavihaneler veya malûl veya herhangi bir noksanii hilkate malik olanları kabul edecek yurt veya müesseseler tesis ve idare.

14 - Muhacirin sıhhat işleri.

15 - Hapisanelerin ahvali sıhhiyesine nezaret.

16 - Tıbbî istatistiklerin tanzimi.

17 - Sıhhî neşriyat ve propagandalar.

18 - Vesaiti münakale umuru sıhhiyesine nezaret.

Madde 4 — Doğrudan doğruya şehir ve kasabalar, köyler hıfzıssıhhasına veya tıbbî ve içtimaî muavenete müteallik işlerin ifası belediyelere ve idarei hususiyelere ve sair mahallî idarelere tevdi edilir. Vekâlet indelicap bu idarelere rehber olmak üzere bazı mahallerde nümune tesisatı vücude getirir.

İKİNCİ FASIL

Sıhhat ve İçtimaî Muavenet teşkilâtı

Madde 5 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti 3 üncü maddede zikredilen hizmetleri ifa için hususî teşkilât kanununa tevfikan teşkil edilmiş fennî ve idarî şubelerden mürekkeptir. Kanunu mahsusuna tevfikan mülhak bütçe ile idare olunan Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine merbut olarak ifayı vazife eyler.

Madde 6 — Her vilâyette Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine merbut olmak üzere bir Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürü bulunur. Sıhhat müdürleri bulundukları vilâyetlerde Vekâletin en büyük memuru olmakla beraber valilerin sıhhî müşaviridirler. Valiler mevcut sıhhî kanun, nizam ve talimatlara tevfikan sıhhiye müdürlerini istihdam ederler ve sıhhî hususlarda onların rey ve mütalealarını alırlar.

Madde 7 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet müdürleri bulundukları vilâyetin sıhhî umur ve muamelelerinden vali ile beraber mes'ul olup bütün sıhhî kanun, nizam, talimat ve emirlerin iyi tatbikına nezaretle mükelleftir.

Madde 8 — Her kazada ve icabı takdirinde nahiye merkezlerinde bir veya müteaddit hükûmet tabipleri istihdam olunur. Hükûmet tabipleri doğrudan doğruya vilâyet sıhhiye müdürünün emri altında olup memur oldukları mahallerin sıhhî umur ve muamelelerinden mes'uldür ve kaymakamın sıhhî husussatta sıhhî müşaviridir. Hükûmet tabiplerinin maiyyetlerinde sıhhî işlerde kendilerine muavenette bulunmak üzere küçük sıhhhat memurları iatihdam edilir.

Madde 9 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti üçüncü ve dördüncü maddelerde zikredilen vazifeleri ifa ve müesseseleri idare etmek üzere tabipler, baytarlar, eczacılar, sair sıhhî ve idarî memurları tayin ve istihdam eder.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Yüksek Sıhhat Şûrası

Madde 10 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tevdi edilecek yüksek sıhhî ve içtimaî meseleler hakkında rey ve mütaleasını beyan ve sıhhî ve içtimaî hizmet ve muavenetlere ait kanun, nizamname ve talimatnameleri birinci derecede tetkik eylemek ve tababet ve şubeleri san'atlarını ifadan mütevellit adlî meselelerde ihtibar vazifelerile mükellef olmak üzere bir Yüksek Sıhhat Şûrası teşkil olunmuştur.

Madde 11 — Yüksek Sıhhat Şurası dokuz azadan mürekkep olup bu aza Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili tarafından memlekette ilim ve irfanı ve eserleri veya sıhhî hizmetleri ile marufiyet kesbetmiş zevat arasından intihap ve Başvekâlete inhası ve Reisicümhurun tasdikı ile tayin olunur.

Madde 12 — Yüksek Sıhhat Şûrasından her üç sene nihayetinde kur'a ile üç aza çıkarılarak yerine diğerleri 11 inci maddede gösterildiği veçhile tayin olunurlar. Çıkan azanın yeniden intihabı caizdir. Yeniden intihap edilmedikleri takdirde Yüksek Sıhhat Şûrası fahrî azalığı unvanını kaydi hayat şartile taşırlar.

Madde 13 — Yüksek Sıhhat Şûrası her sene teşrinisani, şubat, mayıs aylarında olmak ve her devrei içtimaiyesi on günden aşağı olmamak üzere içtima eder. Vekâletçe lüzum görüldüğü takdirde fevkalâde içtimalar aktolunur. İçtima mahalli Ankaradır.

Madde 14 — Yüksek Sıhhat Şûrası, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilinin veya onun tensip edeceği bir zatın riyaseti altında aslî azadan lâekal beş zatın huzurile içtima eder. Reyler sülüsanı ekseriyetle ittihaz olunur. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti müsteşar ve hıfzıssıha işleri ve içtimaî muavenet umum müdürleri Yüksek Sıhhat Şûrasının tabiî azasındandırlar.

Madde 15 — Yüksek Sıhhat Şûrasının toplu olmadığı zamanlarda mükellef olduğu vazifelere taallûk eden acele işlerle iştigal etmek üzere Yüksek Sıhhat Şûrası kendi azası arasından üç kişilik bir encümen intihap eder.

Madde 16 — Yüksek Sıhhat Şûrası azasına her devrei içtimaiyeye mahsus olmak üzere her sene bütçesinde miktarı muharrer bir hakkı huzur verilir. Ankara haricinden gelenlere harcırahları ve vekâletçe tayin olunacak yevmiyeleri ita olunur.

Madde 17 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti merkezî teşkilâtı ve vilâyetler sıhhî teşkilâtı ve Yüksek Sıhhat Şûrası vazifelerinin istilzam ettiği nizamnameler tanzim ve neşrolunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Vilâyet Hususî İdareleri ve Belediyeler

Madde 18 — Vilâyet husus idareleri bütçelerinde husus kanuna tevfikan tefrik ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tensibi ile sarfolunan sıhhî ve içtimaî işlere mahsus tahsisat, vilâyet merkezinde veya tensip olunacak sair mahallerde açılacak hastaneler ve dispanserlerle seyyar etibba teşkilâtına ve seyyar etüv tedarikine ve tephirat ve tathirat istasyonları tesisine ve verem ve firengi ve çocuk vefiyatı mücadelesine muhtas hıfzıssıhhai içtimaiye dispanserlerine ve sıtma ve firengi lâcı tedarikine ve sıtma kanununda tasrih edilen ahvalde sıtma menbalarının izalesine sarfolunur.

Madde 19 — Vilâyetler husus idarelerine ait sıhhî teşkilât ve tesisat mahallî sıhhat ve içtimaî muavenet müdürlerinin murakabesi altında bulunop bunlara ait muamelât kanun ve nizamnamelerine tevfikan sıhhat müdürleri tarafından ifa olunur.

Madde 20 — Belediyelerin umumî hıfzıssıhha ve içtimaî muavenete taallûk eden mesailden ifasile mükellef oldukları vazifelere aşağıda zikredilmiştir.

1 - İçilecek ve kullanılacak evsafı fenniyeyi haiz su celbi.
2 - Lâğım ve mecralar tesisatı.
3 - Mezbaha inşaatı.
4 - Mezarlıklar tesisatı ve mevta defni ve nakli işleri.
5 - Her nevi muzahrafatın teb'it ve imhası.
6 - Meskenlerin sıhhî ahvaline nezaret.
7 - Sıcak ve soğuk hamamlar tesisi.
8 - Yenilecek ve içilecek maddelerin murakabesi ve vilâyet merkezlerile lüzum görülecek sair mahallerde gıda maddelerinin muayenesine mahsus lâboratuarlar tesisi.
9 - Umumî mahallerde halkın sıhhatine zarar veren amilleri izale.
10 - Sari hastalıklarla mücadele işlerine mavenet.
11 - Husus eczane bulunmayan yerlerlerde eczane küşadı.
12 - İlk tıbbî imdat ve muavenet teşkilâtı.
13 - Hastane, dispanser, süt çocuğu, muayene ve tedavi evi, aceze ve ihtiyar yurtları ve doğum evi tesis ve idaresi.
14 - Meccanî doğum yardımı için ebe istihdamı.

Madde 21 — Vilâyet huhusî idarelerile belediyelerin 18 ve 20 inci maddelerde gösterilen hizmetlerini ifa için kanunu mahsuslarına tevfikan Vekâletçe tayin olunan etibba ve sair memurin istihdam olunur.

Madde 22 — Belediyeler ve vilâyetler husus idarelerince sıhhî ve içtimaî hizmetlerden hangilerinin ifası mecburî ve hangilerinin ihtiyarî olduğu husus kanunlarına tevfikan tayin ve bu hizmetlerde istihdam edilecek tabip ve memurların kadroları İcra Vekilleri Heyetince musaddak bir talimatname ile tesbit olunur. Hükûmet tabipleri olmayan yerlerde belediye tabipleri nizamnamesine tevfikan Hükûmet tabiplerinin ifasile muvazzaf oldukları vzifelerle mükelleftirler.

BEŞİNCİ FASIL

Vilâyetler ve kazalar umumî hıfzıssıha meclisleri

Madde 23 — Her vilâyet merkezinde bir umumî hıfzzıssıhha meclisi toplanır. Bu meclis mahallî sıhhat ve içtimaî muavenet müdürü, nafıa mühendisi, maarif, baytar müdürü, mevcutsa sahil sıhhiye merkezi tabibi, bir hükûmet ve belediye tabibi ve hastane baştabibi ile garnizon ve kıt'a bulunan yerlerde en büyük askerî tabip ve serbest san'at icra eden bir tabip ve bir eczacıdan ve belediye reisinden mürekkeptir. Meclis valinin veya valiye bilvekâle sıhhiye müdürünün riyaseti altında içtima eder. Valinin tensip edeceği bir zat kitabet vazifesini ifa ve zabıtları tanzim eder.

Madde 24 — Kazalarda bu meclisler kaymakamın riyaseti altında Hükûmet tabibi, mevcut ise bir Hükûmet baytarı ve askerî tabip, belediye tabibi ve serbest icrayi san'at eden ve kaymakam tarafından intihap edilen bir tabip ve serbest eczacı ile belediye reisinden terekküp eder.

Madde 25 — Umumî hıffzıssıhha mecleisleri müntehap azası her üç senede bir değişir. Eski azanın yeniden intihabı caizdir. Her defa tebeddülünde kaymakamlar tarafından vilâyetlere, valilerce de Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirilir.

Madde 26 — Umumî hıfzıssıhha meclisleri alelâde ayda bir kere içtima ederler. Ahvali fevkalâdede veya bir sari ve salgın hastalık zuhurunda valinin daveti veya Sıhhat va İçtimaî Muavenet Vekâletinin talebi üzerine daha sık toplanırlar.

Madde 27 — Umumî hıfzıssıhha meclisleri mahallin sıhhî ahvalini daima nazarı dikkat önünde bulundurarak şehir ve ka-

saba ve köyler sıhhî vaziyetinin ıslahına ve mevcut mahzurların izalesine yarayan tedbirleri alırlar. Sari ve salgın hastalıklar hakkında istihbaratı tanzim, sari ve içtimaî hastalıklardan korunmak çareleri ve sıhhî hayatın faideleri hakkında halkı tenvir ve bir sari hastalık zuhurunda hastalığın izalesi için alınan tedbirlerin ifasına muavenet eylerler.

Madde 28 — Umumî hıfzıssıhha meclislerinin mukarreratından mahallî vazifeler ve salâhiyetler arasında bulunan işler vali veya kaymakam tarafından icra olunur ve istizana muhtaç olanlar kaymakamlıkça vilâyetten ve vilâyetçe Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden sorulur.

İKİNCİ BAP

Sari ve salgın hastalıklarla mücadele

BİRİNCİ FASIL

Hudutlar ve sahiller sıhhî müdafaası

Madde 29 — Beşinci maddede zikredilen Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü baynelmilel seyrüsefer ve ticaret sebeplerile intikal eden beşerî ve salgın hastalıklara karşı millî hudutlar ve sahilleri müdafaa vazifesile mükelleftir.

Madde 30 — Hudutlar ve Sahiller Umum müdürlüğü mer'i olan beynelmilel mukaveleler ve Devletçe mevzu kanunlar, nizamlar ve talimatlar ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından bu mukaveleler, kanunlar, nizamlar ve talimatların lâyıkı ile tatbikını temin için verilen emirler dairesinde vazifeyi ifa eyler.

Madde 31 — Türk ve ecnebi limanlarından Türkiye limanlarından birine gelmek üzere hareket eden her gemi, bir sıhhat patentasını hâmil olmalıdır. Ecnebi limanlarından gelen gemilere ait patentalar mahallî Türkiye konsolosları veya vekilleri tarafından tetkik ve patentanın salâhiyet sahibi bir makam tarafından verildiğine kanaat edildikten sonra vize edilir. Müteaddit ecnebi limanlarına uğrayan gemiler son uğradıkları limandan konsolos vizesi alırlar.

Madde 32 — Fevkalâde hallerde ve memleketi tehlikeye maruz bırakan salgınlar zuhurunda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti hastalığın hüküm sürdüğü limanlarda bulunan konsolosluklarda çalışmak veya konsolosluk mevcut olmadığı halde müstakillen vazife yapmak üzere mahsus memur gönderir. Bu gibi hallerde sıhhat patentalarının vizesi ve bulundukları mahallin sıhhî ahvali hakkında malûmat almak vazifesi bu sıhhat memurlarına aittir.

Madde 33 — Konsolos veya vekili veya ahvali fevkalâdede Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin mahsus memuru bulunmıyan yerlerde görülecek lüzum üzerine ya mahallî memurların vizesi veya muahedelerle münasebette bulunduğumuz dost Devletlerden birinin konsolosluğunca yapılacak vizeler muteber olur.

Madde 34 — Ecnebi limanlarındaki mahallî memurlar tarafından 31 inci maddede zikredilen sıhhat patantası verilmediği takdirde bu patantalar konsolosluk veya mevcut ise Sıhhat Vekâletinin memuru tarafından verilir.

Madde 35 — Sıhhat patentalarının vizesine mukabil mahsus kanun mucibince alınacak resim, konsolosluklar tarafından alınır.

Madde 36 — Sıhhat patentaları üzerinde yapılan her türlü tahrifler veya salâhiyettar makamatça tasdik edilmemiş tashihler patentayı hükümden düşürür. Bir geminin hareketinden evvel 48 saat zarfında verilmiş patentalar muteber olup daha evvel verilenlerin hükmü yoktur.

Madde 37 — Bir geminin hareket limanında kolera, veba, sarıhümma, lekelihümma ve çiçek vak'aları ve yahut Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin ve ilân edilecek sair tehlikeli bir maraz salgını mevcut olmadığı halde verilmiş olan patentalar temiz addolunur. Bu hastalıklardan hariçten geldiği tebeyyün eden münferit vak'aların zuhuru patentaların temiz addedilmesine mâni olmazsa da bu vak'alar patantalarda işaret edilmiş olmalıdır.

Madde 38 — 37 inci maddede zikredilen hastalıklardan hariçten gelmiş olmadığı tahakkuk eden vakayi zuhurunu bildiren patentalar ile mebdeinde temiz olduğu halde Türkiye limanlarından birine gelinceye kadar geçen seyahat müddeti esnasında geminin ahvali sıhhiyesinde vukua gelen tebeddül dolayısile evsafı değişen ve 31,32,33,34 üncü maddeler ahkâmına muvafık olmıyan patentalar bulaşık addedilir.

Madde 39 — Hiç bir patentayı hamil olmıyarak Türkiye limanlarına gelen gemiler bulaşık patenta ile gelmiş gemiler gibi muameleye tabi olurlar.

Madde 40 — Türk ve ecnebi limanlarından gelerek türk limanlarından birine dahil olan gemiler sıhhî muayeneye tâbi olup bu mükellefiyete riayet etmiyen gemilere serbest pratika verilmiyerek yolcu ve eşya çıkarılmasına mümaneat olunur.

Madde 41 — Her gemi bir türk limanına muvasalatı akabinde ve talimatnamelerle tayin olunan saatlerde Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurları tarafından ziyaret ve patentaları ve geminin sıhhî vaziyeti tetkik olunur. Bu memurlar tarafından serbest pratika verilmedikçe gemilere başkalarının girmesi ve gemilerden 47 inci maddede mezkûr talimatname hükümleri haricinde kimsenin çıkması memnudur.

Madde 42 — Kaza, fırtına veya ahvali fevkalâde sebebile bir limana girmeğe mecbur olan gemilerden yukarıdaki maddelerde zikredilen evsafı haiz patenta aranmaz. Yalnız bunlar sıhhat patentalarını ibraz etmeğe mecburdurlar ve sahil sıhhat memurlarının murakabesi altında limanda kalırlar.

Madde 43 — Türk limanlarına gelen ecnebi harp gemileri ile ecnebi donanmalarına mensup muavin sefineler patenta ibrazına mebur değildir. Yalnız kara ile irtibat etmek ve serbest pratika almak istedikleri takdirde behemhal ticaret sefineleri hakkındaki hükme tâbidirler.

Madde 44 — Türk harp sefineleri ve ticaret ile münasebeti olmayıp hükûmete ait bulunan sair gemiler münhasıran hizmetlerine ait işler için türk limanları arasında seyrüsefer ettikleri ve hiç bir bulaşık limana uğramadıkları ve yolcu, asker ve saire nakleylemedikleri takdirde türk limanlarına girip çıktıkları zamanlar sıhhî muayeneye tâbi değildirler. Fakat gemi derununda sari hastalık zuhur ettiği takdirde bu gemilerin kaptanları muvasalat limanındaki hudutlar ve sahiller sıhhiye memuruna haber vermeğe mecburdur. Bu takdirde tıbbî muayene icra ve serbest pratika ita edilmeden kara ile ihtilât edemez. 37 inci maddede zikredilen hastalıklarla bulaşık limanlardan gelen bu nev'i gemiler sair ticaret sefineleri hakkındaki hükme tâbidir.

Madde 45 — Çanakkale Boğazı ile Karadeniz Boğazı arasındaki Marmara havzasında seyrüsefer eden gemiler muvasalat ettikleri limanlarda yolcularını sıhhî ziyaret vaki olmadan çıkarabilirler. Yalnız bu esnada geminin sıhhî muamelesini itmam etmesi lâzımdır. Eğer bu mıntaka dahilindeki gemilerin hareket limanlarında sari hastalık varsa bunlar umumî ahkâma tâbi olurlar.

Madde 46 — 43, 44 üncü maddelerde zikredilen gemiler ile küçük mesafelere gidip hiç bir yere uğramayarak avdet eden balıkçı gemileri müstesna olmak üzere Türkiye limanlarından ihtilât ederek çıkan her türk ve ecnebi gemisi bir sıhhat patentasını hâmil olmalıdır. Bu patentalar mahalline göre temiz veya bulaşık addolunur.

Madde 47 — Limanlarda gemilerin muvasalat ve hareketlerinde icrası icap eden sıhhî muamele, patentaların şekli, vasıf ve sureti itası, yolcu, mürettebatın ve eşyanın tathiri, bulaşık patentalı gemilere tatbikı icap eden sıhhî tedbirler, muhtelif hastalıklara ait vak'alarda yapılacak muamele ve limanlarla hudutlarda müesses tahaffuzanelerin idare sureti ve yirmi dokuzuncu maddede zikredilen sıhhî müdafaaya müteallik sair bütün muameleler mevcut mukavele ve kanunlara nazaran Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince neşredilecek talimatnamelerle tayin olunur.

Madde 48 — Türkiye konsolosları bulundukları mahalde zuhur eden ve 37 inci maddede zikredilen hastalık vak'alarını ve bunlar hakkında ittihaz edilen tedbirleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine muntazaman bildirirler. Yalnız bunlardan kolera, veba ve sarıhümmadan her vak'anın telgrafla ihbarı

lâzım gelip diğer hastalıklar ancak salgın şekli aldıkları takdirde mektup ile haber verilir.

Madde 49 — Türkiye limanlarına sari ve salgın hastalıkların duhulüne mâni olmak için aşağıda zikredilen tedbirler ittihaz edilir:

1 — Gemilerin tıbbî muayenesi.

2 — Bulaşık olduğundan şüphe edilen yolcuların nezaret altında bulundurulması veya tecridi.

3 — Hastaların tahaffuzane veya sari hastalıklar hastanelerinde şifa buluncıya kadar tedavi ve etrafı için tehlikeleri zail oluncıya kadar tecridi.

4 — Gemilerin ve sıhhat memurlarının görecekleri lüzum üzerine tathiri kabil olan ticaret eşyasile zatî eşyanın ve gemi eşyasının fennî tathiri.

5 — Hastalık amilini nakle vasıta olan haşeratın ve hayvanların itlâfı.

6 — Yolcu ve mürettebata aşı veya serom tatbikı.

Bu tedbirlerin tatbikı için lâzım gelen zaman zarfında gemilerin limanlarda tevkifine hudutlar ve sahiller sıhhat memurları salâhiyettardırlar.

Madde 50 — Sari ve salgın hastalıkların nakline vasıta olup fennî tathiri mümkün veya faydalı olmıyan her nevi eşyanın gemilerden tahliye edilmesine veya kara veya deniz tarikile memlekete ithaline mümaneata Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır. Vekâlet bu hususta müstaceliyetine binaen karar ittihaz ederek gümrüklere ve postaya tebligat icra ettikten sonra keyfiyeti İcra Vekilleri Heyetinin tasvibine arzeder.

Madde 51 — Türkiye ve ecnebi limanlarından bulaşık veya şüpheli olanlar Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince ilân olunur. Bu takdirde bu limanlar müvaredatı, gemilerin patentaları bulaşık olmasa dahi 49 uncu maddede zikredilen tedbirlerden birine tâbi olur. Alınan tedbirler Hariciye Vekâletince alâkadar devletlere mer'i mukaveleler dairesinde tebliğ olunur.

Madde 52 — Bütün Türkiye limanlarında sıhhî muamele ifası Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurlarına aittir. Bunların bulunmadığı mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin göstereceği lüzum üzerine hükûmet veya belediye tabipleri veya liman reisleri veyahut nahiye müdürleri ile gümrük memurları kanun ve nizam ve talimatnameler hükümleri dairesinde sıhhî müdafaaya müterettip vazifeleri ifa ve rüsumu tahsil ederler.

Madde 53 — Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü hizmetlerine ait olan resimler ve tathir, tephir, tahaffuzhane masrafları ve kanuna muhalif hareket eden gemi kaptanlarından alınması icap eden para cezası mahsus kanuna tevfikan tahsil olunur.

Madde 54 — Komşu memleketlerden birinde 37 inci maddede de zikredilen hastalıklar zuhur ettiği takdirde kara hudutlarında Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince vürut edecek yolcularla zatî ve ticarî eşya hakkında aşağıdaki tedbirler alınır:

1 - Tren, araba veya herhangi bir suretle karadan veyahut nehir yolu ile gelen yolcuların hudutlara dahil oldukları mahslde veya hududa civar münasip bir yerde tıbbî muayeneleri.

2 - Aşı veya serom tatbikı.

3 - Zatî veya ticarî eşyadan tathir ve tephiri mümkün ve faydalı görülenlerin tathiri

4 - Yolcuların tıbbî nezaret altına alınması veya şüpheli şahısların tecridi.

5 - Hastaların tecrit ve tedavisi.

Madde 55 — Komşu memleketlerdeki salgın hastalıkların memleket için tehlikeyi mucip bir şekilde devam eyleyerek adi tedbirler ile bu tehlikenin izalesine imkân görülmediği zamanlarda hudutların hastalık bulunan memlekete mücavir kısmı İcra Vekilleri Heyeti kararile muvakkaten seddolunarak her türlü münakaleler tatil olunabilir.

Madde 56 — 37 inci maddede zikredilen hastalıklardan birinin hüküm sürdüğü memleketlerden hava nakil vasıtalarile vürut eden yolcu ve eşyalar hakkında 54 üncü maddede yazılan tedbirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin münasip göreceği hallerde hudutlarda veya bu vasıtaların karaya indikleri mahallerde tatbik olunur.

İKİNCİ FASIL

Memleket dahilinde sari ve salgın hastalıklarla mücadele

Madde 57 — Kolera, veba (übon veya zatürree şekli), lekeli humma, kara humma (hummayi tifoidi) daimî surette basil çıkaran mikrop hâmilleri dahi - paratifoit humması veya her nevi gıda maddeleri tesemmümatı, çiçek, difteri (kuşpalazı) - bütün tevkiatı dahi - sari beyin humması (iltihabı sahayayi dimağii şevkii müstevli), uyku hastalığı (iltihabı dimağii sari), dizanteri (basilli ve amipli), lohusa humması (hummai nifasî), ruam, kızıl, şarbon, felci tıfiî (iltihabı nuhaii kuddamii sincabii hâddı tiflî), kızamık, cüzam (miskin), hummai racia ve malta humması hastalıklarından biri zuhur eder veya bunların birinden şüphe edilir veyahut bu hastalıklardan vefiyat vuku bulur veya mevtin bu hastalıklardan biri sebebile husule geldiğinden şüphe olunursa aşağıdaki maddelerde zikredilen kimseler vak'ayı haber vermeğe mecburdurlar. Kudurmuş veya kuduz şüpheli bir hayvan tarafından ısırılmaları kuduza müptelâ hastaların veya kuduzdan ölenlerin ihbarı da mecburidir.

Madde 58 — İcrayi san'at eden her tabip 57 inci maddede zikredilen vak'aları kat'î veya muhtemel teşhis vazını müteakip ilk 24 saat zarfında sıhhiye dairesine, hükûmet veya belediye tabibi bulunmadığı takdirde polis veya jandarma karakoluna hastanın isim ve adresile beraber tahriren veya şifahen haber verir. Polis ve jandarma daireleri ıttıla hasıl eyledikleri bu vak'aları hiç vakit kaybetmeden alâkadar makamlara bildireceklerdir.

Madde 59 — Sari hastalıkların haber verilmesini kolaylaştırmak üzere Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince hazırlanıp arzu eden tabiplere tevzi edilecek ihbarnameler postalarca meccanen naklolunur.

Madde 60 — 57 inci maddede yazılan hastalıklara uğrayan birisinin ikametgâhı değiştiğini, hastalığı haber vermekle mükellef olanlar öğrendikleri takdirde bu nakli ihbara mecburdurlar.

Madde 61 — Hastane baştabipleri mektep, fabrika, imâlâthane, hayır müesseseleri, ticarethane ve mağaza, otel, pansiyon, han, hamam, hapisane sapih veya müstecirleri ve müdürleri, apartıman kapıcıları bulundukları mahallede, köy ihtiyar heyetleri köylerinde zuhur eden ve eczacılar, diş tabıpleri ve ebeler, hasta bakıcıları, ölü tabutlıyan ve yıkayanlar san'atlarını icra sebebile muttali oldukları 57 inci maddede zikredilen vak'aları derakap alâkadar makamlara tebliğ ve ihbara mecburdurlar.

Madde 62 — Deniz veya nehirlerde seyrüsefer eden her nevi sefinelerde 57 inci maddedeki vak'alardan biri zuhur ettiği takdirde geminin kaptan ve reisi ilk limanda vak'ayı hükûmete haber vermeğe mecburdur.

Madde 63 — Limanlarda bulunan ve sıhhiye patentası vermekle mükellef olan memurlar 57 inci maddede yazılı hastalıklardan ancak kolera, veba, çiçek, lekeli humma hastalıklarından zuhur etmiş hakikî vak'aları ecnebi gemileri ve ecnebi memleketlerine gidecek türk gemileri patentalarına işaret ederler. Türkiye limanları arasında seyrüsefer eden türk gemilerine verilecek patentalara mezkûr maddedeki hastalıklardan her birisinin tahakkuk etmiş vak'aları yazılır.

Madde 64 — 57 inci maddede zikredilenlerden başka her hangi bir hastalık istilâî şekil aldığı veya böyle bir tehlike baş gösterdiği takdirde o hastalığın veya her hangi bir hastalık şeklinin memleketin her tarafında veya bir kısmında ihbarı mecburî olduğunu neşrü ilâna ve o hastalığa karşı bu kanunda mezkûr tedabirin kâffesini veya bir kısmını tatbika Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır.

Madde 65 — Sari bir hastalık zuhur ettiği veya zuhurundan şüphelenildiği veya sari ve salgın bir hastalıktan vefat vuku bulduğu ve yahut vefatın sari ve salgın bir hastalık tesiri ile husule geldiğinden şüphe edildiği ihbar olunur olunmaz hükûmet tabipleri veya bulunmadığı mahallerde belediye tabipleri

mahallinde lâzım gelen tetkikatı icra ve hastalığın muhakkak olup olmadığını ve zuhuru sebeplerini tahkik ile mafevka iş'ar eyler. Sari hastalıklar tetkikatı yapan tabiplere bütün Devlet kuvvetleri müzaherete mecburdurlar.

Madde 66 — 65 inci maddede zikredilen tahkikat, sari ve istilâî bir maraz zuhuru ihbar olunmadığı ve fakat Hükûmetçe sari bir hastalık vukuunda şüphelenildiği takdirde dahi yapılabilir. Bu surette sari hastalık tetkikatı yapan sıhhat memurları lüzum gördükleri mahallerde hastaları veya maraz âmillerini ve sebeplerini taharriye salâhiyettardırlar.

Madde 67 — 57 inci maddede zikrolunan sari ve salgın hastalıklar vak'aları hakkında tetkikat yapan tabip bu tetkikatı kolaylaştırmak üzere hastanın yanına girmeğe ve hastayı ve icabına göre evin sair sakinlerini muayeneye ve hastalığın sureti zuhur ve seyrine dair izahat ve malûmat talebine salâhiyettardır. Bu hususta mümaneatı görülenler bu kanunda zikredilen ahkâmı mahsusa mucibince cezalandırılır.

Madde 68 — Tabip bulunmıyan mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin emri ile sari ve salgın hastalıklar hakkında tetkikat yapmağa, bu husus için yetiştirilmiş küçük sıhhat memurları mezundurlar.

Madde 69 — Sari ve salgın bir hastalığın vukuu tahakkuk eylediği takdirde sıhhat memurları derakap lâzımgelen tedbirlerin ittihazına ve bütün idarî makamlar bu tedbirlerin tatbik ve icrası hususunda muavenete mecburdurlar.

Madde 70 — Sari ve salgın bir hastalıktan vefat eylediği zan ve şüphe edilen eşhas üzerinde, alâkadar tabip tarafından lüzum gösterildiği takdirde, fethimeyit icra olunabilir.

Madde 71 — Sarı ve salgın bir hastalığın hükümferma olduğu veya tehdit eylediği mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince bütün cenazelerin defninden evvel bir tabip tarafından muayenesi mecburiyeti ilân edilebilir.

Madde 72 — 57 inci maddede zikredilen hastalıklardan biri zuhur ettiği veya zuhurundan şüphelenildiği takdirde aşağıda gösterilen tedbirler tatbik olunur:

1 — Hasta olanların veya hasta olduğundan şüphe edilenlerin ve hastalığı neşrü tamim eylediği tetkikatı fenniye ile tebeyyün edenlerin fennen icap eden müddet zarfında ve sıhhat memurlarınca hanelerinde veya sıhhî ve fennî şartları haiz mahallerde tecrit ve müşahede altına vaz'ı.

2 — Hastalara veya hastalığa muruz bulunanlara serom veya aşı tatbikı.

3 — Eşhas, eşya, elbise, çamaşır ve binaların ve fennen intana maruz olduğu tebeyyün eden sair bilcümle mevaddın fennî tathiri.

4 — Hastalık neşreden haşarat ve hayvanatın itlâfı,

5 — Meleket dahilinde seyahat eden eşhasın icap eden mahallerde muayenesi ve eşyalarının tathiri.

6 - Hastalığın sirayet ve intişarına sebebiyet veren gıda maddelerinin sarf ve istihlâkinin men'i.

7 - Dahilinde sari ve salgın hastalıklardan biri zuhur eden umumî mahallerin tehlike zail oluncaya kadar set ve tahliyesi.

Madde 73 — Kolera ve veba ve ruam musaplarından gayri hastaların evlerinde tecrit edilmelerine müsaade olunur. Yalnız alâkadar sıhhî memurlar tarafından bu tecridin müessir olmasını temin edecek şartların mevcudiyeti kabul edilmiş olmalıdır. Bu takdirde hastaların evlerine bir alâmeti mahsusa vazedilerek hariçle olan ihtilât menedilir. Kolara, veba, ruam musaplarile bulunduğu mahallerde tecridi mümkün ve kâfi görülmiyen sair hastalık musapları ve kolera ve vebayı neşir ve sirayet ettirmeleri muhtemel olanlar icap ederse cebrî tecride tâbi olurlar. Cebrî tecrit, hastaların veya bu maddede zikredilen şüphelilerin Hükûmetçe tayin edilecek mahallerde, her türlü ihtilâttan memnu olarak ve zabıta murakabası altında bulundurulmalarıdır.

Madde 74 — Hastaların tecrit ve tedavisine mahsus vasıf ve şartları haiz hususî yerleri olmayan mektep, fabrika ve imalâthanelerle müteaddit kimselerin bir arada bulunduğu umumî her nevi müessese ve mebanide sari hastalıklara musap kimselerin alıkonulması memnudur.

Madde 75 — Kuduz olan veya kudurmuş olduğundan şüphe edilen hayvanlar tarafından ısırılmış olanların vakıt kaybetmeden en yakın kuduz tedavi müessesesine izam olunmaları mecburidir. Bunlardan fakir olanların yol masrafları belediye veya köy sandıklarınca ve bu sandıklar veremedikleri takdirde idarei hususiyelerce tediye olunur ve bunlar Devlete ait umumî nakil vasıtalarından meccanen istifade ederler.

Madde 76 — Etrafında bulunanlara sari ve salgın hastalıklardan birini nakle vasıta olduğu muhakkak olan kimseler muvakkaten ve bu zail oluncaya kadar meslek ve san'atlarının icrasından hıfzıssıhha meclisleri kararile menolunur.

Madde 77 — Sari ve salgın hastalıklardan birinin hüküm sürdüğü veya tehdit ettiği mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tasvibile bütün umumî mahallerde vuku bulacak içtimalar tahdit veya menolunabilir. Bundan başka hastalarla hastalığı şüpheli olanlanların ve hastalığın sirayet ve neşrine vasıta olabilecek eşyanın fennî tathiratile mahzur ve mazarratı izale edilmeksizin nakillerine ve bütün kara ve deniz ve hava nakil ve vasıtalarının fennî tathir ve tephire tâbi tutulmadan seyrü seferlerine mümaneat edilir.

Madde 78 — Hususî kanuna tevfikan açılmış olan şahıslara ait lâboratuarlarda ve Sıhhat Vekâletince tayin edilecek müessesatı resmiyenin gayrisinde kolera, veba ve ruam mikropları kültürlerinin bulunması memnudur. Diğer sari hastalıklar mikroplarının eyi muhafazasından ve bir mahalden diğerine naklinde yapılacak takayyüdattan lâboratuar sahipleri mes'uldür.

Madde 79 — Su ile sirayet ettiği fennen muhakkak olan hastalıklardan birinin salgın halinde hüküm sürdüğü mahallerde veya bu mevkilerin etraf ve civarında bulunan umumî banyolar ve kuyular, aptesaneler ve şehir ve kasaba veya köylere gelen suların ve çamaşır yıkamağa mahsus umumî mahallerin ve dere, nehir gibi cari sularla göl sularından şüpheli olanlarının istimali memnudur.

Madde 80 — Askerî kuvvetler arasında veya askerî müessenelerde 57 inci maddede mezkûr sari ve salgın hastalıklardan biri zuhur ettiği takdirde bu kanunda zikredilen tedabirin ifasına hususî teşki'âtı sıhhiyeleri mecburdur. Bu hallerde Millî Müdafaa Vekâleti vukuatın zuhur ve seyrinden Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletini daimî surette malûmattar edecek ve halkı sirayetten korumak için müştereken ittihaz ve kabul edilecek tedbirleri tatbik eyleyecektir. Sıhhat Vekâletince halk arasında görülen sari hastalıklar vak'alarından Millî Müdafaa Vkâleti vaktinde haberdar edilir.

Madde 81 — Sari ve salgın hastalıklar amillerile bulaştığı muhakkak veya şüpheli olupta tathiri ve tephiri masarifi kıymetinden ziyadeye baliğ olacağı anlaşılan veya tephir ve tathiri mümkün görülmeyen eşya ve mevaddı saire imha olunur. Tathir ve tephir masarifi kıymetinden ziyadeye baliğ olacağı anlaşılan eşyanın sahibi tarafından arzu edildiği takdirde tathir masarifi kendisi tarafından deruhde edilerek tathiri icra edilir. İmha edilen mevat ve eşya Hükûmetçe her kimin elinden alınmış ise belediye ve köy ihtiyar heyetlerince tayin edilecek bedeli o şahsa tazmin olunur.

Madde 82 — Sari ve salgın hastalıklardan birinden vefat edip hususî tedabire tâbi olarak defni iktiza eden cenazeler alâkadar memurların nezareti altında tabutlanıp defnolunurlar.

Madde 83 — Cebrî tecride tâbi olarak müessesatta veya evlerinde tecrit edilen kimselerle 76 ıncı maddede zikredilen şahıslardan muhtaç olanlarının kendileri ve ailelerinin iaşeleri masarifi Hükûmetçe tesviye edilir.

Madde 84 — Sari hastalıkların zuhur ve intişarına mâni olmak üzere münasip fasılalarla umumî mebaninin, nakil vasıtalarının, otel, han ve her nevi temaşa yerleri ve saire gibi içtima yerlerinin veya lüzum görülecek sair müessesatın neşir ve ilân edilecek şartlar dahilinde tathir ve tephirine ve hastalık nakleden haşerat ve hayvanatı itlâf etmeğe Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti mezundur.

Madde 85 — Müstamel elbise ev eşyası ve sairenin fennen tathir edilmeden satılması memnudur.

Madde 86 — İçinde sari ve salgın hastalıklardan biri çıkan binalarla bitişik binalar sahipleri hastalığın izalesine hadim ve yayılmasına mâni olmak üzere sıhhiye memurlarının gösterecekleri sıhhî mahzurları ıslaha mecburdurlar. Sahipleri

yapmazsa Hükûmet veya belediyelerce yapılıp, masarifi, maliye memurlarınca tahsili emval kanununa tevfikan tahsil olunur.

Madde 87 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince 57 inci maddede zikredilen hastalıkların her birine karşı yapılacak mücadele tedbirlerini ve tathirat ve tephirat ve itlâfı haşerat ve hayvanat usullerini ve tathirata tâbi binalar ve eşya ve sairenin ne zamanlarda ve ne suretle tephir ve tathir edileceklerini mübeyyin bir nizamname neşrolunur.

Madde 88 — Türkiye dahilinde her fert çiçek aşısı ile mükerreren aşılanmağa mecburdur. Bu aşının, icrası tarzı ve vesikaların ne suretle ita olunacağı ve aşılarının fennen geri bırakılması icap eden kimseler 87 inci maddede yazılan nizamnamede zikredilir.

Madde 89 — Türkiye hudutları dahilinde doğan her çocuk doğumu takip eden ilk dört ay zarfında aşılanır. Çocuğun peder ve validesi aşı mecburiyetinin ifa edilmesinden ayni suretle mes'uldurlar. Ebeveyni olmayan çocuklar veya ebeveyni nezdinde bulunmayan çocuklar için çocuğu bakmak üzere kabul eden şahıslar veya müesseseler müdürleri mes'uldurlar.

Madde 90 — Otuz yaşına kadar olan her şahıs çiçek aşisını beş senede bir tekrar ettirmeğe mecburdur. Çiçek salgını vukuunda sıhhat memurları tarafından lüzum görülecek bütün eşhasa çiçek aşısı tatbikı mecburidir.

Madde 91 — Çiçek aşısı Hükûmetçe hazırlanır ve meccanen tevzi ve tatbik olunur.

Madde 92 — Askerî makamlar, askerî hizmetlerini ifa esnasında ve kanunen muayyen olan müddetlerde askerlerin çiçek aşılarını muntazaman ifaya mecburdurlar.

Madde 93 — Ticarî ve sınaî bütün müesseseler sahipleri müstahdemlerini kendi vesaitile kanunun gösterdiği müddetlerde çiçek aşısı ile aşılamağa mecburdurlar.

Madde 94 — Kanunî mühlet zarfında mükerreren aşılandığını vesikalarla ispat edemiyenlerin Devlet, belediye hizmetlerinde veya hususî ve umumî ticaret ve sanayi müesseselerinde, büyük çiftliklerde istihdamı veya mekteplere kabulü memnudur.

Madde 95 — Sari hastalıklara karşı kullanılan her nevi serom ve aşılar Hükûmet tarafından ihzar edilir. Hariçten getirilenlerin Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunan vasıf ve şartları haiz olmaları mecburidir. Dahilde beşerî serom ve aşı imali Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin müsaadesine ve murakabesine tâbidir Bu müesseselerin vasıfları ve şartları vekâletçe tayin olunur.

Madde 96 — Kuduz aşısı ihzar ve tatbikı için iktiza eden müesseseler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince veya onun müsaade ve murakabesi altında resmî teşkilâtı tarafından açılır ve aşı meccanen tatbik olunur.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Sıtma ile mücadele

Madde 97 — Sıtmalı olduğu Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince neşir ve ilân edilecek mahallerde sıtmanın her türlü şekillerinin 58,59,60,61 inci maddelerde musarrah olduğu veçhile ihbarı mecburidir.

Madde 98 — Sıtma mücadelesi, hususî kanununa ve talimatnamelerine tevfikan icra olunur. Askerî makamlar Sıhhat Vekâletince kabul edilen esaslar dahilinde askerî kıtaat ve teşkilâtta sıtma mücadelesi yaparlar ve yapılan tedbirleri sıtma mücadele reislerine veya sıhhat müdürlüklerine bildirirler.

DÜRDÜNCÜ FASIL

Trahom ile mücadele

Madde 99 — Ahalisinin büyük bir kısmının trahom hastalığına müptelâ olduğu tahakkuk eden mahallerde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından mücadele heyetleri teşkil edilir ve iktıza eden müesseseler açılır. Buralarda hastalığın tedavisi için hastalar üzerinde yapılacak bütün tedbirler ve ameliyeler meccanen icra olunur.

Madde 100 — Trahomlu olduğu Vekâletçe neşrü ilân edilecek mahallerde trahom hastalığının ve ihtilâtlarının 58,59,60,61 inci maddelerde tasrih edildiği üzere ihbarı mecburidir.

Madde 101 — Trahom mücadele mıntakalarında teşkil edilecek heyetler bütün ahaliyi muayene ve tescile ve trahoma müptela olduğu anlaşılan hastaları tedavi maksadı ile müesseselere celbe ve iktıza eden tedaviyi tatbika salâhiyettardır.

Madde 102 — Gerek trahom mücadele mıntakalarında ve gerekse memleketin sair aksamında trahomun sari devresine musap olan hastaların bu devre devam ettiği müddetçe mektep, fabrika, imalâthane veya sair resmî, hususî müessesata devamları menolunur. Trahom mücadele mıntakalarındaki çocukların tedrisatı için Sıhhat ve Maarif Vekâletlerince müştereken hususî tedbirler ittihaz olunur.

Askerî makamlar Sıhhat Vekâletince kabul edilen esaslar dahilinde askerî kıtaat ve teşkilâtta trahom mücadelesi yaparlar ve yapılan tedbirleri mahallerindeki sıhhat memurlarına bildirirler.

BEŞİNCİ FASIL

Zührevî hastalıklarla mücadele

Madde 103 — Vücudün hangi kısmında ve ne şekilde tezahür ederse etsin frengi, belsoğukluğu ve yumşak şankre müptetlâ her şahıs kendisini Türkiyede san'at icrasına mezun bir tabibe tedavi ettirmeğe mecburdur. Çocukları tedavi ettirmek mecburiyeti ana ve babalarına veya bu çocuklara bakan ve himaye eden kimselerle müesseslere racidir.

Madde 104 — San'atını icra eden her tabip her ay nihayetinde protokol defterlerindeki kayitlara nazaran o ay zarfında kendilerine müracaat eden frengili hastaların ismini, yaşını ve hastalığının devrini, evvelce bir tabip tarafından tedavi edilip edilmediğini Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine bildirmek üzere bulunduğu mıntakanın Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlüğüne yazı ile bildirir. Mahrem olarak alınacak bu ihbaratı ifşa eden memurlar hakkında Devletin mahrem kayitlarını ifşa ve vazifei memuriyetini sui istimal etmenin istilzam ettiği mücazat tayin olunur.

Madde 105 — Frengi ve belsoğukluğu ve yumşak şankr müptelâları bütün resmî sıhhat müesseselerinde veya Hükûmet ve belediye tabipleri tarafından parasız tedavi edilir.

Madde 106 — Zührevî hastalıklardan birile musap olduğundan şüphe ve bu hastalıkları etrafına neşrü tamim ettiğinden endişe edilen kimseleri muayeneye sevk ve sıhhî hallerine dair birere rapor talep etmeğe alâkadar sıhhat ve içtimaî muavenet müdürleri ve Hükûmet tabipleri mezundurlar. Bu gibi şahıslar arzu ettikleri takdirde kendilerini hususî bir tabibe muayene ettirerek ondan alacakları raporu ibraz edebilirler. Bu hususta imzasız ve aderessiz ihbarat mesmu olamaz.

Madde 107 — Zührevî bir hastalığa müptelâ olduğu tahakkuk ederek hastalığı etrafına neşir ve sirayet ettirdiğinden şüphe edilen kimseler cebren tedaviye sevk olunabileceği gibi hastalığın sirayetine mâni olmak üzere bir hastanede tecrit ve tedavi altına alınabilir. Bu hususta kuvvei cebriye istimali dahi caizdir.

Madde 108 — Zührevî hastalıklardan birine musap hastalardan biri tedaviyi ikmal etmeden ortadan kaybolduğu takdirde tedavi eden tabibi, mıntakası sıhhat ve içtimaî muavenet müdürlüğüne yazı ile malûmat vermeğe mecburdur. Sıhhat müdürleri tedaviden ayrılan bu hastanın diğer bir tabip tarafından veya herhangi resmî müessesede tedavi edilip edilmediğini icap ederse bizzat hastanın kendisinden izahat alarak tahkika ve tedavi edilmediği tahakkuk edenleri 107 inci madde mucibince tedaviye sevke mezundur.

Madde 109 — Her tabip tedavi altında bulunan zührevî hastalıklar musaplarının ellerine bu hastalığın tehlikesini ve sirayet yollarını bildirecek, nümunesi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tespit edilmiş bir (vesayayi sıhhiye varakası) vermeğe mecburdur. Hasta çocuk olduğu takdirde bu izahat ve vesaya varakası hastanın ana ve babasına olmazsa sair yakınına verilir.

Madde 110 — Zührevî hastalıklardan birine duçar olduğunu bildiği veya görünüşe nazaran veyahut tedavisi altında bulunduğu tabiplerinin izahatile bu hastalıklardan birine müptelâ olduğunu bilmesi lâzım geldiği halde hastalığı bir diğerine sirayet ettirenler hakkında bu kanunda mezkûr mücazat tatbik olunur. Takibat için alâkadarın şikâyeti lâzımdır. Hastalığın zuhurundan itibaren altı ay hitamında müruru zamana tâbi olur. Frengili bir çocuğun frengiye musap olduğunu bildiği halde salim bir süt anneye emzirtmek memnudur.

Madde 111 — Ahalisinden bir kısmının frengiye musap olduğu anlaşılan veya şüphe edilen mıntakalarda Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından mücadele heyetleri teşkil ve lâzım gelen müesseseler açılır.

Madde 112 — Frengi mücadele heyetleri, mıntakaları dahilinde bütün ahaliyi muayene ve tescile ve frengiye müptelâ olduğu anlaşılan hastaları tedavi maksadile müesseselere celp ve iktıza eden müdavatı tatbika salâhiyettardırlar.

Askerî kıt'alarla teşkilâtta zührevî hdstalıklarla mücadele askerî makamlarca temin olunur. Sirayet devresinde zührevî hastalıklar musapları fennî usulle tedavi edilmedikçe terhis edilmez. Askerlik esnasında frengili olduğu tespit edilenlerin künye defterleri, gördükleri tedavi tarzı hakkındaki malûmat ile beraber Müdafaai Milliye Vekâletince Sıhhat Vekâletine gönderilir.

ALTINCI FASIL

Veremle mücadele

Madde 113 — Akciğer ve hançere vereminin her sari şekline musap olanlarla veremin herhangi serirî şekline musap olarak vefat edenlerin isim ve adreslerile ihbarı mecburidir. Musaplar sekiz gün ve vefatlar yirmi dört saat zarfında hastalığı veya ölümü teşhis ve tespit eden her tabip tarafından en yakın sıhhiye dairesine şifahen veya tahriren ihbar edilir.

Madde 114 — Veremli hastanın ikametgâh değiştirmesi halinde nakilden haberdar olan tabip derakap keyfiyeti ve nakledilecek mahalli evvelce hastayı haber verdiği sıhhiye deiresine ihbara mecburdur.

Madde 115 — Hastanelerde, doğum evlerinde, hapisanelerde, sair resmî veya hususî müessesatı sıhhiye ve hayriyedeki bütün veremli hastalarla buralarda vukua gelen verem vefiyatı yirmi dört saat zarfında o müessesenin müdürü tarafından ihbar edilir.

Askerî kıtaat ve teşkilâtta tedavi edilen veya vefat eden veremliler buralardaki askerî tabipler tarafından ve mensup oldukları kumandanlıklar vasıtasile alâkadar sıhhat makamlarına ihbar olunur.

Madde 116 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince küşat edilen verem dispanserlerinin mevcut olduğu mahallerde verem musaplarının doğrudan doğruya dispanser tababetine ihbar edilmesi vekâletçe neşrü ilân edilir.

Madde 117 — Resmî bakteriyoloji lâboratuarları veremlilere ait olup tabipler tarafından gönderilen maddeleri meccanen muayene ve neticesini gönderen tabiplere iş'ar ederler.

Madde 118 — Hükûmet veya belediye tabiplerinin veya tabibi müdavilerinin talebi üzerine veremlilerin ikametgâhları ve eşyaları meccanen tathir ve tephir olunur.

Madde 119 — Sari şekilde verem hastalığına musap olduğu tebeyyün eden ve etrafında bulunan kimseleri intana duçar edeceğinden şüphe olunan hastaları hastane veya sair bir müessesede tecrit veya tedaviye evya meslek ve san'atları dolayısile küçük çoçukları verem intanına duçar edecekleri tahakkuk edenleri meslek ve san'atlarını icradan men'e Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti salâhiyettardır.

Madde 120 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti fennen lüzum göreceği eşhasa veremden vikayeye matuf tedbirleri tatbika mezundur.

Madde 121 — Veremle mücadele cemiyetlerine ait müesseselerde bu cemiyetler tarafından tatbik edilen mücadele tedbirleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesine tâbidir.

YEDİNCİ FASIL

Geçen fasıllar arasında müşterek hükümler

Madde 122 — Evlenecek erkek ve kadınlar evlenmeden evvel tıbbî muayeneye tâbidir. Bu muayenenin sureti icrası ve teferrüatı hakkında Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince bir nizamname neşrolunur.

Madde 123 — Frengi, bel soğukluğu ve yumşak şankr ve cüzama ve bir marazı akliye müptelâ olanların evlenmesi memnudur. Bu hastalıklar usulü dairesinde tedavi edilip sirayet tehlikesi geçtiğine veya şifa bulduğuna dair tabip raporu ibraz olunmadıkça musapların nikâhları aktolunmaz.

Madde 124 — İlerlemiş sari vereme musap olanların nikâhı altı ay tehir olunur. Bu müddet zarfında salâh eseri görülmezse bu müddet altı ay daha temdit edilir. Bu müddet hitamında alâkadar tabipler her iki tarafa bu hastalığın tehlikesini ve evlenmenin mazarratını bildirmeğe mecburdur.

Madde 125 — Süt annelik yapacak kadınlar zührevî hastalıklarla sari vereme ve cüzama musap olmadıklarını müsbit tabip raporları alırlar. Raporlar her altı ayda bir tecdit olunur. Bu raporu olmıyan kadınların süt annelik etmesi ve rapor talep etmeden herhangi bir kadının süt anneliğe kabul edilmesi memnudur. Resmî tabipler süt annelik edecek kadınları meccanen muayene ve raporlarını ita ederler.

Madde 126 — Yenilecek ve içilecek şeyler satan veya veren veyahut taharet ve nezafete müteallik san'atlar ifa edenler her üç ayda bir kendilerini muayene ettirerek bir sıhhî rapor almağa mecburdurlar. Bunlardan devrei sirayette frengi ve sari verem ve cüzama müptelâ olanlarla halkın istikrah ve nefretini mucip bir cilt hastalığına duçar olanlar san'atlarını icradan menolunurlar.

Madde 127 — 126 ıncı maddede zikrolunan sıhhî muayene meccanen belediye tabipleri tarafından yapılır. Belediye tabipleri bulunmayan yerlerde bu vazife hükûmet tabipleri tarafından icra olunur. Mahallî belediyelerince hangi meslek ve san'at erbabının muayeneye tâbi olduğu 266 ıncı maddede zikredilen nizamnameye dercolunur.

ÜÇÜNCÜ BAP

Umumî kadınlar hakkında ahkâm

Madde 128 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye Vekâletleri müştereken bir nizamname neşrederek umumî kadınlar ve evlerin tâbi olacakları hükümler ve bu fuhuş yüzünden intişar eden hastalıkların ve bilhassa zührevî hastalıkların sirayetine mâni olacak tedbirleri tesbit ve yine müştereken tatbik ederler. Umumî kadınlarla umumî evler ve bunlara benzer mahaller bu nizamnamede tarif ve tahdit olunacaktır.

Madde 129 — Fuhşu, san'at ve maişet vasıtası ittihaz eden kadınlardan zührevî hastalıkların her türlü eşkâline, cüzam, cerp, empetigo, entertrigo, müterakki verem veya Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin fennen lüzum göreceği sair hastalıklara musap olanların san'atlarının icrasına icap ederse kuvvei cebriye istimali ile mümanaat olunur. Bunlar lüzum görülürse bir müesesede tecrit ve tedavi edilir.

Madde 130 — Umumî evlerde her nevi ispirtolu içkilerin istihlâki memnudur.

Madde 131 — Fuhuş sebebile intişar eden hastalıklara karşı tedbir ittihazı masarifi belediyelere aittir. Bu husus için umumî evler sahiplerinden 128 inci maddede zikredilen nizamnamede gösterilecek bir ücret alınabilirse de umumî kadınlardan şahsan her nevi resim veya ücret cibayeti usulü mülgadır.

Madde 132 — Umumî kadınlara müteallik gerek ahlâkî ve gerek intizamı umumî noktai nazarından yapılacak takibat ve sagirlerin fuhuş telkinatından vikayesi mahsus kanunlarına tevfikan ait olduğu daireler tarafından icra olunur.

DÖRDÜNCÜ BAP

Muhacerete ait sıhhî işler

Madde 133 — Türkiyede tavattun etmek üzere topluca ve kafile halinde gelen ecnebi tâbiiyetindeki şahıslar veya tabiiyetini terkederek Türkiye tâbiiyetine dahil olmak isteyen muhacirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye Vekâletlerince müştereken tayin edilecek hudut kapılarından veya limanlarından memlekete dahil olurlar. Türkiyede azamî üç ay kalmak veya tavattun etmek isteyen ecnebilerle tâbiiyetini terkederek Türk tâbiiyetini kabul etmek isteyen şahıslar münferiden veya bir aile halinde geldikleri takdirde her taraftan memlekete dahil olabilirler.

Madde 134 — 57 inci maddede zikredilen sari ve salgın hastalıklardan veya zührevî hastalıklardan birine musap olanlar, cüzam, trahom ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunacak hastalıklardan birine duçar olanların ve mecnunların ve fuhuşla melûf kadınların 133 üncü maddede mezkûr kimseler meyanında memlekete girmesi memnudur.

Madde 135 — 134 üncü maddedeki memnuiyete ait istisnalar ve bütün muhacirlere veya tavattun etmek üzre gelen ecnebilere tatbik edilecek sıhhî tedbirler ve bunların iskân edilecekleri mahallere kadar sevk ve murakabeleri tarzları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye Vekâletlerince müştereken tesbit olunur.

Madde 136 — 134 üncü maddede zikredilen hastalıklardan birine musap olan şahısları getiren gemiler ve şimendifer idareleri bunları tekrar getirdikleri yerlere iadeye veya sıhhat memurları tarafından müşahede, tecrit ve tedavi altına alınmak üzere bu memurlar tarafından gösterilecek mahalle kadar sevka mecburdurlar. Bu hususlaki masarif bu nakil vasıtaları idarelerine aittir.

Madde 137 — Ecnebî memleketlerden gelen her vapur kaptanı sıhhî muamele esnasında hudutlar ve sahiller sıhhat memurlarına limana çıkacak yolcuların ve kara ile ihtilât edecek taifenin ve topluca ve kafile halinde Türkiyeye gelmek üzere bulunan eşhasın isimlerini bildiren bir liste verecek ve bunların içinde hasta mevcut olduğu takdirde gemi tabibinin tasdikile musap olduğu veya musabiyetinden şüphe edildiği hastalık bildirilecektir.

Madde 138 — Topluca ve kafile halinde muhacir nakleden türk ve ecnebi gemilerin hükûmetlerince musaddak bir tabibi ve hastalık ve müstacel ahvalde kullanmağa mahsus ecza ve tıbbî levazımı olmalıdır. Vapurların her tarafı ve bilhassa muhacirlerin bulunduğu mahaller gayet temiz ve sıhhî şeraiti haiz olacak ve muhacirler hava şedaidinden mahfuz olarak nakledilecektir.

BEŞİNCİ BAP

Gemiler, demiryolları ve sair nakliyat vasıtaları sıhhî işleri

Madde 139 — Yolcu taşıyan türk gemilerinde hususî kanunda gösterilen şartlar dahilinde istihdam edilecek tabiplerin Türkiyede san'at icrasına mezun ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilmiş olması lâzımdır. Bu tabipler gemi tapipliğine tayin olunmak için bu bapta neşredilecek talimatnameye tevfikan Vekâletçe bir imtihana tâbi tutulurlar ve imtihanda muvaffak olanlara gemi tabipliği vazifesini ifa edebileceklerini mübeyyin bir vesika verilir.

Madde 140 — 139 uncu maddede zikredilen vesikayı hâmil olmayan tabiplerin gemi tabipliklerinde istihdamı memnudur.

Madde 141 — Yolcu gemilerinde bulunması lâzım gelen ilâç ve tıbbî levazım ile hasta tedavisi için tefrik edilen mahaller ve bu gemilerin şerait ve yolcu mahallerinin sıhhî vasıfları ve izdihama mâni olacak ve yolcuların selâmet ve emniyetini temin eyleyecek tedbirler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve İktısat Vekâletlerince müştereken bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 142 — Gemi tabipleri, gemi dahilindeki mürettebat ile üçüncü sınıf yolcuları ve deniz tutması, kaza veya sari hastalık vukuunda diğer sınıf yolcuları meccanen tedaviye mecburdur.

Madde 143 — Gemi tabipleri musaddak bir defter tutarak her seferdeki sıhhî vak'aları hastalananların esami ve hastalıklarını ve yapılan tedaviyi umumiyetle geminin sıhhî hallerini kayit ve imza ve kaptana tasdik ettirir. Bu defter seferden mebde limanına avdette orada sahiller sıhhî işlerine nezaretle mükellef memurlara ibraz olunur.

Madde 144 — Gemi tabibi memleketi sari ve salgın hastalıklardan korunmağa matuf tedbirleri teshil ve bu hususta ait olduğu makamlarca verilecek emirler ve talimatın icrası ile mükelleftir.

Madde 145 Gerek uzun sefer yapan ve gerekse limanlar dahilinde veya kısa mesafeler içinde veya nehirlerde işleyen her nevi merakip, sahiller sıhhî işlerine nezaretle mükellef memurlar tarafından murakabeye tâbidir. Gemilerin kaptanları veya reisleri sari ve salgın hastalıkların zuhuruna mâni olmak üzere gerek gemilerde ve gerekse mürettebata tatbikına bu makamlarca lüzum gösterilecek tedbirlere riayetle mükelleftir.

Madde 146 — Demiryolu, tramvay, otobüs ve omnibüs gibi umumî nakil vasıtaları vagon ve arabalarında sari ve salgın hastalıkların intikal ve sirayetine mâni olmak üzere takbikına sıhhî memurlarca lüzum gösterilecek tedbirlerin ifasına, bu nakil vasıtaları idareleri mecburdurlar. Şahıslara ait ve fakat umumî nakil işlerinde kullanılan vasıtalar sahipleri dahi ayni mecburiyete tâbidirler.

Madde 147 — Sari ve salgın hastalıklara müptelâ şahıslar ancak sıhhat memurlarının müsaadesi ile ve bu husustaki kaidelere riayet etmek şarti ile umumî nakil vasıtaları ile naklolunabilir. Müsaadesiz umumî nakil vasıtaları ile sari hastalık musaplarının nakli memnudur.

Madde 148 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince görülecek lüzum üzerine sari ve salgın hastalıkların zuhur ettiği mahallerden gelen yolcu ve eşyanın muayenesi için şimendifer istasyolarında muayene mevkileri tesis olunur.

Madde 149 — Şimendifer idarelerince büyük demiryolu istasyonlarında ve yolcu katarlarında kaza ve müstacel hastalık vak'alarında istimal edilecek levazım ve mevaddı tıbbiyenin hazır bulundurulması mecburidir.

Madde 150 — Gemi süvarileri ve çarkçı ve dümencileri, demiryolu makinistleri, otomobil ve otobüs şoförleri veya lüzum görülecek sair vesaiti nakliye müstahdemininin hizmete duhulden evvel bedenî, aklî, ruhî ve basarî, üznî muayenelerinin icrasına müteallik olmak üzere hususî hükümler vazedilecek ve bu muayenelere tâbi olmadan hiç bir şahıs bu gibi hizmetlere kabul edilmeyecektir. Bu muayeneler resmî sıhhat müesseseleri tarafından meccanen yapılır.

ALTINCI BAP

Çocuk hıfzıssıhhası

BİRİNCİ FASIL

Çocukluk ve gençlik koruması

Madde 151 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti küçük çocuk hıfzıssıhhası ve bunlarda görülen vefiyatın azaltılması için lâzım gelen müesseseler açarak idare eder ve çocuk hıfzıssıhhası faydalarının halk arasında intişar ve tatbikını teshil edecek tedbirleri ittihaz eyler.

Madde 152 — İlkaha mâni veya çocuk düşürmeğe vasıta olup Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunacak alât ve levazımın ithal ve satışı memnudur. Bunların tababette müstamel envaı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin tayin edeceği şartlar dairesinde ithal edilir ve eczanelerde reçete ile satılır.

Madde 153 — Devletin resmî müesseselerinde doğum yardımı meccanidir. Sıhhî ahvali daha fazla kalmayı istilzam etmeyen vakayide lohusaların doğumdan sonra müesseselerde bir hafta alıkonulması mecburidir.

Madde 154 — Hükûmet ve belediye tabipleri ve ebeleri fakir kadınların doğurmasında meccanen yardıma mecburdurlar.

Madde 155 — Kendisi ve çocuğunun sıhhati için bir zarar husule getirmeyeceği bir tabip tarafından tahriren tasdik edilmedikçe kadınların doğumlarından mukaddem üç hafta ve doğurmasını müteakip yine üç hafta zarfında fabrika, imalâthane ve umumî ve hususî müesseselerde çalışması ve çalıştırılması memnudur.

Madde 156 — Bu kanunun neşrinden sonra berhayat çocuğu altı veya altıdan fazlaya baliğ olan kadınlara Devletçe mükâfatı nakdiye verilmesi için her sene Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti bütçesinde bir faslı mahsus açılır. Arzu edenlere nakdî mükâfat yerine ihdas edilecek bır madalya verilir. Bu kanunun neşri tarihinde berhayat altı veya daha ziyade çocuğu olan kadınlara dahi bu madalya verilir.

Madde 157 — Sütninelik edecek kadınlar kendi çocuklarının yedi aylıktan fazla olduğuna dair resmî vesikalar ibraz etmedikleri ve kâfi emzirme kabiliyeti mevcut olmadığı takdirde sütninelik etmelerine müsaade edilmez. Süt annenin çocuğu yedi aylıktan küçük olduğu halde bunun başka kadın tarafından emzirildiği ispat olunmak lâzımdır. Bu vesikalar süt annelerin 125 inci maddede gösterilen muayenesi esnasında talep edilir.

Madde 158 — Yedi yaşından aşağı olan metrûk, öksüz veya babası ve anası hayatta çocukları gerek para ile ve gerek parasız kabul ederek bakan resmî ve hususî bütün müesseseler Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabe ve teftişine bağlıdır. Bu tarzdaki müesseselerin küşadı, sahipleri tarafından Vekâlete ihbar olunur.

Madde 159 — Nezdine yedi yaşından aşağı çocukları para mukabilinde bakmak üzere alan eşhasın evvelâ mahallî belediyesinden müsaadei mahsusa alması mecburidir. Belediye heyeti sıhhiyesince bu gibi eşhasın ikametgâhı ve sair şartları muvafık görüldüğü tasdik edilmeden bu müsaade ita edilmez. Bu gibi eşhasın ikametgâhları da 158 inci maddede bahsedilen teftişe tâbidir.

Madde 160 — Kabul ettikleri çocukların sıhhat ve hayatlarını muhafaza için lâzım gelen vasıtalar noksan olur veya çocukların sıhhat ve hayatını duçarı tehlike eden mahzurlar mevcut bulunursa 158 ve 159 uncu maddelerde zikredilen müesseseler ve sahıslar, sıhhat memurlarının tahrirî ihtarlarile bu noksanlar ve mahzurları izaleye mecburdurlar. Bu ihtarları on beş gün zarfında icra ettirmeyenlerin çocukları nezdlerinde bulundurmalarına müsaade edilmez ve müesseseleri kapatılır.

Madde 161 — Metrûk çocukları altı yaşını ikmal edinceye kadar mahallî belediyeleri, belediye olmayan yerlerde köy heyeti ihtiyariyeleri himayeye mecburdurlar. Hususî müesseseleri olmayan yerlerde belediyeler bu çocukları icap ederse bir ücret mukabilinde bakılmak ve büyütülmek üzere aileler nezdine verirler. Altı yaşından sonra bu çocukların himayesi ve tahsil ettirilmesi Maarif Vekâletince deruhde olunur.

Madde 162 — Nüfusu on binden fazla olan mahallerde belediyeler bir « Süt çocuğu muayene ve müşavere evi » tesis ederler. Bu müesseselerin vasıf ve şartları ve vazifeleri Sıhhat Vekâletince tayin olunur. Nüfusu kırk binden fazla olan mahallerde bunlara merbut olmak üzere bir « Süt damlası » tesis edilir. Nüfusu yüz binden fazla olan mahallerde bu müesseseler ihtiyaca göre tezyit olunur.

Madde 163 — Bilûmum mekteplerin bina ve sıhhî şartları ve sari salgın hastalıklardan vikayeleri hususları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesi altındadır. Yalnız talebenin şahıslarına ait sıhhî murakabe bu mekteplerin tâbi oldukları makamlar, cemiyetler veya şahıslar tarafından ifa edilir.

Madde 164 — Alelûmum mekteplerde muayyen fasılalarla talebenin beden, ruh ve göz ve kulaklarına ait muayeneler mekteplerin hususî tabipleri tarafından icra ve her ta'ebeye mahsus ayrı kayit varakalarına tesbit olunur.

Madde 165 — On yaşından aşağı çocuğun babası, anası veya öksüz olanlarda sair hısımları tarafından hayat ve sıhhatı ve ahlâkını tehlikeye maruz bırakacak fena muameleye, teşviklere veya cebre duçar olduğu takdirde bunların belediye veya Devlet müesseselerine kabul edilmek üzere nezdinde bulunduğu kimselerden ayrılması caizdir.

Madde 166 — On iki yaşından aşağı çocukların yanlarında ebeveyni veya velileri olduğu halde dahi meyhanelere girmesi ve on sekiz yaşından aşağı gençlere her nevi ispirtolu içki verilmesi veya satılması memnudur.

Madde 167 — On iki yaşından aşağı çacukların, sinema ve tiyatro ve dans salonu ve bar gibi mahallere getirilmesi ve kabul edilmesi memnudur. Altı yaşından yukarı olanların gündüzün terbiyevî veya hususî mahiyette olan sinema veya tiyatrolara getirilmesine müsaade olunabilir.

Madde 168 — Her şehir ve kasaba belediyeleri o şehir ve kasabanın vüs'at ve nüfusunun adedine göre icap eden büyüklükte küçük çocukların temiz hava almasına mahsus bir veya müteaddit bahçeler ve spor meydanları vücude getirmeğe mecburdurlar.

Madde 169 — Kiz liselerinde ve orta ta
lerinde mektep idarelerince münasip görülecek sınıflarda talebeye fennî çocuk bakımı usulleri nazarî ve amelî surette öğretilmek üzere haftada lâekal bir saatlik mahsus bir ders küşat olunur.

İKİNCİ FASIL

Süt hakkında

Madde 170 — Her ne şekilde olursa olsun süt ticareti yapanlar veya satılmak üzere süt istihsal edenler mahallî belediyesinden bir müsaade almak mecburiyetindedirler.

Müsaade vermek için belediyelerce memurini sıhhiye vasıtasile süt istihsaline mahsus mahallin şart ve vasıfları veya süt satacakların vasıtaları ve levazımı teftiş ve tetkik olunur.

Hayvanların sağlık zabıtası hakkındaki kanunun 43 üncü maddesi hükmü mahfuzdur.

Madde 171 — Sütlerin nevileri ve vasıfları ve süt mamulâtının istihsaline ve satışına mahsus mahallerin ve levazımın sıhhî şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti ile İktısat Vekâletince müştereken tesbit ve belediye emirleri şeklinde neşrolunur.

Madde 172 — 170 inci maddede zikredilen müsaade istihsal mahallerinin emirlere muvafık şartları haiz olmaması veya satış vasıta ve levazımının noksanı sebebile reddolunacağı gib verilmiş olan müsaade bu nizamlara muhalif vaziyet hudusünda geri alınabilir.

YEDİNCİ BAP

İşçiler hıfzıssıhhası

Madde 173 — On iki yaşından aşağı bütün çocukların fabrika ve imalâthane gibi her türlü san'at müesseselerile maden işlerinde amele ve çırak olarak istihdamı memnudur.

On iki yaş ile on altı arasında bulunan kız ve erkek çocuklar günde azamî sekiz saatten fazla çalıştırılamaz.

Madde 174 — On iki yaş ile on altı yaş arasında bulunan çocukların saat yirmiden sonra gece çalışmaları memnudur.

Madde 175 — Bütün amele için gece hizmetlerile yer altında icrası lâzımgelen işler 24 saatte sekiz saatten fazla devam edemez.

Madde 176 — Mahallî belediyelerince bar, kabare, dans salonları, kahve, gazino ve hamamlarda on sekiz yaşından aşağı çocukların istihdamı menolunur.

Madde 177 — Gebe kadınlar doğumlarından evvel üç ay zarfında çocuğunun ve kendisinin sıhhatine zarar veren ağır hizmetlerde kullanılamaz. Doğurduktan sonra 155 inci maddede tayin edilen muayyen müddet istirahatını müteakıp işe başlıyan emzikli kadınlara ilk altı ay zarfında çocuğunu emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

Madde 178 — Her nevi san'at müesseseleri ve maden ocakları ve inşaat yerleri dahilinde veya yakınında ispirtolu meşrubat satışı veya umumî evler açılması memnudur.

Madde 179 — Aşağıdaki mevaddı ihtiva eylemek üzere işçilerin sıhhatini korumak için İktısat ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletleri tarafından müştereken bir nizamname yapılır.

1 - İş mahallerinin ve bunlara ait ikametgâh ve saire gibi müştemilâtın haiz olması lâzımgelen sıhhî vasıf ve şartlar.

2 - İş mahallerinde kullanılan alât ve edevat, makineler ve iptidaî maddeler yüzünden zuhuru melhuz kaza, sari veya meslekî hastalıkların zuhuruna mâni tedabir ve vesait.

Kadınlarla 12 den 16 yaşına kadar çocukların istihdamı memnu olan sıhhate mugayir ve muhataralı işlerin neden ibaret olduğu iş kanununda tasrih edilecektir.

Madde 180 — Devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran bütün iş sahipleri, işçilerinin sıhhî ahvaline bakmak üzere, bir veya müteaddit tabibin sıhhî murakabesini temine ve hastalarını tedaviye mecburdur. Büyük müessesatta veya kaza ihtimali çok olan işlerde tabip daimî olarak iş mahallerinde yahut civarında bulunur. Hastanesi olmayan mahallerde veya şehirler ve kasabalar haricinde bulunan yerlerdeki iş müesseseleri bir hasta odası ve ilk yardım vasıtalarını ihzar ederler. Yüzden beş yüze kadar daimî amelesi olan müesseseler bir revir mahalli ve beş yüzden yukarı amelesi olanlar yüz kişiye bir yatak hesabile hastane açmağa mecburdurlar.

SEKİZİNCİ BAP

Yenilecek ve içilecek şeyler ile kullanılacak bazı maddeler

Madde 181 — Bütün gıda maddelerile umumî sıhhate taallûk edip 182 inci maddede envaı zikredilen eşya ve levazım, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin teftiş ve murakabesine tâbidir. Belediye teşekkül etmiş olan mahallerde bu murakabe vekâletin bu kanun dairesinde ıstar edeceği nizamnamelerle talimatlara tevfikan belediye tarafından ve belediyelerin bulunmadığı yerlerde vekâlet sıhhî teşkilâtına mensup memurlar tarafından icra edilir.

Madde 182 — Bu kanunda zikredilen gıda maddelerinden maksat, olduğu gibi veya herhangi bir muameleye tâbi kılındıktan sonra insanlar tarafından ne şekil ve ne surette olursa olsun yenilip içilmeğe mahsus maddelerdir. Hastalıkların tedavisinde kullanılan mevad hususî hükümlere tâbidir.

Madde 183 - Umumun istimaline mahsus olupta murakabeye tâbi olan eşya ve levazım aşağıda sayılanlardan ibarettir:

1 - Gıda maddelerinin istihsali, ihzarı ve vezni ve muhafazası ve sevki için kullanılan bilûmum eşya ve zarflar.

2 - Cilt, saç, tırnakların temizlenmesi, boyanması ve güzelleştirilmesi için kullanılan maddeler ve bütün sabunlar.

3 - Oyuncaklar, duvar kâğıtları, mumlar ve sun'î nebatat.

4 - Gıda maddelerine karıştırmağa mahsus boyalar.

5 - Umumun istimaline mahsus ve yukarıda zikredilen maddelere benzer mahiyettz olup İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân edilecek maddeler.

Madde 184 — Bütün yenilecek, içilecek şeyleri, bunları yiyen ve içenin sıhhatini hafif veya ağır surette bozacak şekilde istihsal, imal ve muhafaza ve ticarete sevketmek veya tağşiş, taklit veya tağyir etmek ve yahut bu nev'i gıda maddelerini satılığa çıkarmak, satmak üzere nezdinde bulundurmak ve satmak memnudur.

Madde 185 — 183 üncü maddede zikredilen eşya ve levazımı bunların gerek evsaf ve terkibi ve gerekse nezafetsizliği dolayısile kullananların sıhhatini az veya çok ihlâl edecek surette muhafaza veya sevketmek veya bu nev'i eşya ve levazımı satmak üzere nezdinde bulundurmak, satılığa çıkarmak veya satmak ve yahut gıda maddelerine ait olduğu herkesçe malûm ve üzerinde buna dair alâmet mevcut bulunan kaplar derununa muzır ve zehirli maddeler koyarak satılığa çıkarmak memnudur.

Madde 186 — Halkı aldatmak üzere gıda maddelerini ve 183 üncü maddenin ikinci fıkrasında mezkûr eşyayı taklit veya tağşiş etmek veya mahlûtluğunu ve bunun nisbetini bildirmeyerek taklit veyahut mağşuş gıda maddelerini satmak üzere nezdinde bulundurmak, satılığa çıkarmak ve satmak memnudur.

Madde 187 — Gıda maddelerini yanlış unvan ve vasıflarla veya halkın aldanmasını mucip olabilecek alâmetlerle ticarete çıkarmak, satmak üzere nezdinde bulundurmak ve satmak memnudur.

Madde 188 — Boyalarla muzadı taaffün maddeleri gıda maddelerine karıştırmak veya bu nev'i şeyler karışmış gıda maddelerini satılığa çıkarmak, satmak ve satmak üzere nezdinde bulundurmak memnudur. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince bu nev'i boyalar ve muzadi taaffün maddelerden zararsız olanların ne gibi şeylere ve ne miktarda ilâve edilebileceğini ve boyalarla muhafaza maddelerine ilâvesi memnu olan gıdaları mübeyyin bir liste neşrolunur.

Madde 189 — Gıda maddelerini tağşiş ve taklide yarıyan maddelerin ithal ve satışını men'e veya bunların ithal, imal ve satışı hakkında bazı kayitler vaz'ına Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyeti salâhiyettardır.

Madde 190 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin göstereceği lüzum üzerine bazı nevi gıda maddeleri veya kaplar üzerine türkçe lisanile bunları imal veya ticarete sevkedenlerin ismi ve yapıldığı tarih ve evsafı ve envaı ve sıklet veya adedi yazılmak mecburidır.

Madde 191 — Gıda maddelerının ihzar veya imal ve muhafaza edildiği veya bunların ambalajı yapıldığı ve satıldığı mahaller ve nakledildiği vasıtalar sıhhî şartları haiz ve temiz olmalıdır. Bu mahaller ayni zamanda ikamet ve sair beytî ihtiyaçlar hususunda kullanılmayacağı gibi gıda maddelerinin sıhhî vasıflarını herhangi bir suretle ihlâl edebilecek sair işlere tahsis veya civarında sıhhate muzır yerler bulundurulması memnudur. Böyle bir vaziyet hudusunda kanunî takibat yapılacağı gibi böyle yerlerde gıda maddeleri ihzar ve imal ve muhafaza edilmesine mümaneat olunur.

Madde 192 — Yenilecek içilecek şeylerle kullanılacak eşyanın murakabesile muvazzaf makamlara mensup memurlar veya bunlar tarafından irae edilecek mütehassıslar, umuma satılmağa mahsus yenilecek ve içilecek şeylerin istihsal, imal, ihzar ve veznedildiği veya ambalâjı yapıldığı veyahut satıldığı ve kullanılacak eşya ve levazımın depo edildiği mahalleri ve bu işlere mahsus alât ve vesaiti münhasıran iş zamanlarına tesadüf etmek şartile teftiş ve muayene için nümune almağa veya talep etmeğe salâhiyettardır. Alınan nümuneler teftiş edilen mahallin sahibi veya vekili ve teftiş eden memur tarafından mühürlenerek bir kısmı orada bırakılır, bir kısmı tahlile gönderilir. Muhtelif işlerle iştigal eden ticaret erbabına ait mahallerde teftişat yalnız gıda maddelirile kullanılacak eşya ve levazımın bulunduğu mahalde yapılır.

Madde 193 — Safiyetinden şüphe edilerek tetkik ve tahlil edilmek üzere nümune alınan gıda maddelerinden lüzumu görülenlerin nihayet bir hafta zarfında yapılacak tahlil neticesine kadar satılmasına mümaneat olunur ve mühür altına alınabilir.

Madde 194 — Sokaklarda, pazar yerlerinde seyyar olarak gıda maddeleri ve 183 üncü maddede zikredilen eşya ve levazımı satanların sattıkları eşya dahi teftişe tâbi olup bunlardan lüzumuna göre nümune alınabilir.

Madde 195 — 192 inci maddede zikredilen mahallerin sahipleri veya vekilleri veya bunlar namına işlere nezarete eden memurlar veyahut umumî mahallerde gıda maddeleri ve kullanılacak eşya satan seyyar esnaf alâkadar memurların teftişlerini ve nümune almalarını kolaylaştırmağa ve kendilerine istedikleri izahatı vermeğe mecburdurlar.

Madde 196 — Teftiş yapan memurların vaki teftişlerine ait olmak üzere merbut oldukları makamlara tevdi eyliyecekleri raporlarla kanuna muhalif hallerin ihbarı müstesna olmak üzere teftişleri esnasında muttali oldukları malûmatı ve bazı gıda maddelerinin ihzar tarzlarına dair san'at esrarını ifşa eylemeleri memnudur.

Madde 197 — Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren beş sene zarfında her mahallin belediyesi o yerin ihtiyacına muvafık vüs'atte Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletlerince evsaf ve şeraiti ile beraber yapılacak bir nizamnamenin göstereceği tiplerden birisini kabul ederek bir mezbaha inşa ettirecek veya mevcut olanı bu esasa göre ıslah eyleyecektir.

Madde 198 — Hayvanların ve etlerin mezbahalarda muayeneleri hususî kanuna tevfikan yapılır.

Madde 199 — Her gıda maddesi ile bu kanunda zikredilen kullanılacak eşya ve levazımın ayrı ayrı hususî vasıflarını ve bunların ne gibi ahvalde bozulmuş, taklit veya tağşiş edilmiş addedilebileceğini ve tahlil için alınacak nümune miktarını gösterir bir nizamname Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tanzim olunacaktır.

DOKUZUNCU BAP

Maden suları ve kaplıcalar

Madde 200 — Türkiye Cümhuriyeti arazisi dahilinde bulunan her nevi maden suları ile kaplıcaları işletmek için hususî hükümlerine tevfikan alınması lâzımgelen müsaade ile beraber bu suların şifalı hassalarının Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından tasdik edilmiş olması lâzımdır. Bu vekâletçe şifalı hassaları veya tesisatının fenne muvafık olduğu tasdik edilmeyen maden suları bu nam ve unvan ile ticarete çıkarılmayacağı gibi kaplıcalara da tedavi maksadile eşhas kabul edilemez.

Madde 201 — İçmeğe mahsus maden suları ile yıkanmağa mahsus her nevi sıcak, suğuk kaplıcaların işletilmesinden evvel sahipleri veyahut bir şirket namına ise o şirketin idare meclisi reisi tarafınaan bir istida ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat edilir. Bu istidaya suyun işletilmesi için vekâleti aidesinden istihsal edilmiş olan ruhsatname sureti ve mutehassıs bir mühendis tarafından yapılan menbaın nısıf kuturu asgarî beş yüz metroluk bir daire dahilindeki etraf ve civarının 1/200 mikyasında bir haritasile beraber suyun hikemî vasıflarını ve miktarını ve ne suretle bendedildiğini, mevcut veya mütesavver tesisatın şekil ve vasıflarını gösterir bir beyanname ve bir de tahlil raporu leffolunur. Vekâletçe lüzum görüldüğü takdirde mahsus memurlar vasıtasile sudan nümune alınıp Devlet müessesatında suyun tahlili tekrar icra ettirilir. Bu husustaki masarif istida sahibine aittir. Hali hazırda mevcut ve işletilmekte olan maden suları ve kaplıcalar da bu mecburiyete tâbidirler. Bunların sahip veya müstecirleri kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında bu maddede zikredilen vesikaları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine tevdi ederler.

Madde 202 — Maden suları ve kaplıcalar sıhhî noktai nazardan Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesi altında olup bunlar her zaman teftişe tâbidirler. Bu sanayi sahip veya müstecirleri bu hususta her türlü kolaylığı göstermeğe mecburdurlar.

Madde 203 — İçilmeğe mahsus olarak hususî kaplar derununda ticarete çıkarılan maden suları derununa her nevi kimyevî maddeler veya suyun terkibine yabancı gazlar ilâvesi memnudur. Maden suları derununda mevcut bazı gazların çogaltılması için ayni cinsten sun'î gaz ilâve etmek caiz ise de bunun evvelce Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine ihbar edilmesi ve suyu havi kap'ar üzerine sun'î gaz ilâve edildiğinin aşikâr surette yazılması lâzımdır.

Madde 204 — Şifalı hassaları kabul edilmiş olan maden suları ve kaplıcaların etrafında bir himaye mıntakası tesisini sahip veya müstecirleri talep edebilirler. Bunun için bir istida ve esbabı mucibe ve lâekal üç senedenberi tedavi maksadile gelen kimselerin adedini bildiren bir beyanname ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat olunur. İstida üzerine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve İktısat Vekâletleri müştereken talebi tetkik ettikten başka mahallinde tefehhus ettirerek suyun umumun menfaatına yarayıp yaramadığını tespit ve himaye mıntakasının hududu tayin olunur. Bu himaye mıntakası dahilinde her nevi yer altı toprak ameliyatı ve sondaj icrası memnudur.

Madde 205 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tesisatın vüs'atine ve müracaat eden hastaların miktarına göre havassı şifaiyeyi haiz içme ve kaplıca mahallerinde fennî hususattan da mes'ul olmak üzere vekâletçe ihtısası tasdikli bir tabibin istihdamını sahip veya müstecir veyahut heyeti idaresinden talep edebilir. Bu takdirde görülecek lüzum üzerine daimî veya tedavi mevsimine münhasır olmak üzere ihtiyaca göre bir veya bir kaç tabip tayini mecburidir.

Madde 206 — Ecnebi memleketlerinden gelecek maden suları için evvel emirde Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinden memlekete ithal için müsaade alınır. Vekâletçe ithaline müsaade edilmeyen maden sularının gümrüklerce geçirilmesine müsaade edilmez.

Madde 207 — Gerek dahilde imal ve gerekse hariçten ithal olunan bütün sun'î maden suları ile gazlı sular üzerinde, sun'î olduğuna dair alıcının görebileceği tarzda yazılmış bir etiketin bulunması mecburidir. Bu nevi sun'î maden sularına malik olmadıkları şifalı hassalar atıf ve isnat edilmek suretile her çeşit reklâm icrası memnudur.

Madde 208 — Hududu dahilinde veya yakınında havassı şifaiyesi ve umumun istifadesine yaradığı ait olduğu dairelerce kabul ve tasdik edilen bir veya müteaddit madenî menbalar veya kaplıcalar bulunan şehir ve kasabalar belediyelerinin talebi üzerine Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye ve İktısat Vekâletlerince yapılacak tetkikat neticesinde o şehir ve kasaba içme veya kaplıca mahalli olarak ilân olunur.

Maddü 209 — İçme veya kaplıca mahalli olarak ilân edilen şehirler belediyesi mevsiminde içme veya kaplıcaya gelenlerden ikamet müddetine mahsus olmak üzere bir resim tahsiline salâhiyettardırlar. Bu resim hasılatı tamamen şehir ve kasabanın tezyin ve tedavi için gelen zairlerin istirahat esbabını ve zevkini temin maksadına sarf ve tahsis olunnr. Resim miktarı içme veya kaplıcanın mevkiine ve vaziyetine göre tayin ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve Dahiliye ve İktısat Vekâletlerince müştereken tesbit ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tasvip olunur.

Madde 210 — 209 uncu maddedeki resim, içme veya kaplıca mahalli olarak ilân edilen şehir ve kasabada mütemekkin olmayıp mevsiminde buralara gelenlerden cibayet edilir. Harp malûlleri ve mecruhları ve Hükûmetçe meccanen tedavisine lüzum görülen hastalar ve fakirliği musaddak olanlar bu resimden muaftırlar.

ONUNCU BAP

mezarlıklar, ölülerin defni, mezardan çıkarılması ve nakli

BİRİNCİ FASIL

Mezarlıklar ve ölülerin defni

Madde 211 — Mezarlık ittihaz olunan yerlerden başka yerlere ölü defni memnudur. Fevkalâde hallerde ve sıhhî mahzur mevcut olmadığı takdirde İcra Vekilleri Heyeti kararile muayyen ve malûm mezarlıklar haricinde ölü defnine müsaade edilir.

Madde 212 — Her şehir ve kasaba belediyesi şehir ve kasabanın haricinde ve meskenlerden kâfi miktar ozakta olmak üzere şehir ve kasabanın nüfusuna ve senelik vefiyatı umumiyesine nisbetle lâzım gelen bir veya müteaddit mezarlık mahalli tesisine mecburdur. Mezarlık olmak üzere intihap edilecek mahallerin toprağı, vasıfları ve civarındaki meskenler veya su menbaları için sıhhî bir mahzur bulunup bulunmadığı ve mesahai sathiyesinin kifayeti sıhhiye memurlarınca tayin olunur. Bu mezarlıkların tanzim ve eyi bir halde muhafazası mahallî belediyelerine aittir. Mezarlıkların etrafı behemehal duvarlarla tahdit edilir.

Madde 213 — Köyler için tesis edilecek mezarlık mahalleri bu köylerin merbut olduğu kaza kaymakamlarınca Hükûmet tabiplerinin mütaleası alınarak tayin olunur. Müteaddit ve yekdiğerine mücavir köyler için bir mezarlık mahalli tesis olunabilir. Köy mezarlıklarının eyi halde muhafazaları ihtiyar heyetlerine aittir.

Madde 214 — Fennî şartları ve vasıfları haiz olmayan ve sıhhî mahzurları görülen mevcut mezarlıklar hali üzerine terk olunarak yeni mezarlıklar ihdas ve tesis edilir.

Madde 215 — Bu kanunun tarifi dahilinde defin ruhsatiyesi alınmadıkça ve ibraz olunmadıkça hiç bir cenazenin defni ca-

iz değildir. Ruhsatnameler mevtanın hüviyetini, adresini, bilindiği halde vefatın sebebini muhtevi olacak ve defnine ruhsat verildiği sarahatla kaydedilecektir.

Madde 216 — Belediye tabipleri olan yerlerde defin ruhsatiyeleri bu tabipler tarafından, bulunmadığı takdirde Hükûmet tabipleri tarafından mevtanın muayenesinden sonra verilir. Ölümüne sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği ruhsatname resmî tabipler tarafından tasdik edilmek şartile muteberdir.

Madde 217 — Hükûmet veya belediye tabipler icabı halinde esbabı vefatı tayine medar olmak üzere tabibi müdavinin raporunu talep edebilirler. Tabibi müdaviler talep vukuunda bu raporu vermeğe mecburdurlar.

Madde 218 — Bütün hastane ve sair sıhhî müesseselerde ölenlere ait defin ruhsatiyeleri o müessesenin müdür ve baş tabibi tarafından verilir ve usulü dairesinde resmî tabipler tarafından tasdik edilir. Kendine ait hususî mezarlığı olan müesseselerdeki ölülerin ismi ve hüviyeti, sebebi vefatile birlikte yirmi dört saat zarfında belediye dairesine bildirilir.

Madde 219 — Tabip bulunmayan yerlerde ölülerin muayeneleri küçük sıhhat memurları veya bu iş için yetiştirilmiş veya tavzif edilmiş memurin tarafından icra ve ruhsatnameleri verilir. Bunların bulunmadığı yerlerde defin ruhsatiyesi ya jandarma karakol kumandanları veya köy muhtarları tarafından ita olunur. Her şehir, kasaba veya köyde ölü muayenesi yapacak ve defin ruhsatını verecek olanlar en büyük mülkiye memuru tarafından tayin ve ilân olunur.

Madde 220 — Her belediye ve belediye olmayan yerlerde defin ruhsatiyesi verenler nezdinde vefiyatın kayit ve zabtına mahsus bir defter bulundurulacak ve bu deftere meyitin ismi, adresi, tarihi vefatı, malûm ise mevti intaç eden hastalık ve defin ruhsatiyesi verenin ismi kaydedilecektir. Bu malûmat her ay nihayetinde toplanarak öbür ayın on beşine kadar en yakın Hükûmet tabibi ve sıhhiye müdiriyetine bildirilir ve sıhhat daireleri tarafından da mahallî nüfus idarelerine ihbar olunur.

Madde 221 — Ölü muayene edenler veya defin ruhsatnamesi verenler vefat sebebinin kazaen veya bir sari hastalık neticesi olduğuna dair şüphe veya kanaat hasıl ettikleri takdirde ait olduğu makamı haberdar etmeden defin ruhsatiyesi veremezler. Tabip olmıyan yerlerde sari hastalık şüphesile vefat edenler için defin ruhsatiyesi verilip hâdiseden akabinde makamı aidesine malûmat verilir.

Madde 222 — Her şehir ve kasabada cenazelerin bulunduğu mahalden mezarlığa kadar ne suretle nakledilecekleri hakkında mahallî sıhhiye memurlarının mütaleası alınmak şartile belediyelerce bir talimatname çıkarılır. Cenazelerin kolayca ve usulü dairesinde nakline nezaret ve bu bapta lâzım gelen vasıtaların ihzarına belediyeler mecburdurlar. Umumî nakil vasaitinin cenaze nakline veya cenaze nakline mahsus vasıtaların sair hususlara tahsisi memnudur.

Madde 223 — Mezarlıklarda her mezara bir ölü defnolunur ve mezarlıkların mebni olduğu arazinin tabiatına nazaren tayin olunacak zaman mürur etmeden ayni mahalde ikinci bir ölünün defnine ruhsat verilmez. Bu müddet beş seneden aşağı olmaz. Mezarlıkların vüs'ati müsait olan mahallerde münasip bir mahal ayrılarak istiyenlere aile mezarlığı olarak satılması caizdir.

Medde 224 — Ölülerin yakılması için fennî usulu dairesinde fırınlar yaptırmak istiyen belediyeler evvel emirde bu hususta Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat ederek hazırlattıkları projeleri tasdik ettirip müsaade aldıktan sonra tesisata başlıyabilirler.

Madde 225 — Bir cesedi ihrak fırınlarında yaktırmak için aşağıda yazılı vesikaların vücudu lâzımdır:

1 - Ölünün hastalığı esnasında tedavisile meşgul olmadığı malûm ve sabit olan resmî bir tabip tarafından verilmiş olup vefatını her hangi gayri tabiî bir sebepten mütevellit olmadığını bildiren bir rapor ve defin ruhsatiyesi.

2 - Cesedinin yakılmasını arzu ettiğini mübeyyin olup mevtanın hayatta iken yazdığı vesika veya bu hususta şifahen arzu izhar ettiğini işidenlerden lâekal üç zatın tahrirî şehadet ve tasdikleri.

3 — Müteveffanın ölümünü mucip olan sebebin herhangi cinaî bir fiilden münbais olduğuna dair hiç bir şüphe mevcut olmadığını bildiren ve mahallî polis idaresi tarafından verilen vesika.

İşbu vesikalar ihraktan lâekal yirmi dör saat evvel mahallî belediyesine ibraz olunarak alelûsul vefat defteri mahsusuna işaret edildikten sonra ihrak müsaadesi verilir. Defnedilen ölülerin defninden sonra ihrak için kabirden çıkarılmalarına müsaade edilmez.

Madde 226 — İhrak neticesi cesetten hasıl olan bakaya hususî kaplar derununda mezarlık dahilinde bir dairei mahsusada hıfzedilir.

İKİNCİ FASIL

Ölülerin çıkarılması ve nakli

Madde 227 — Cesetlerin tamamile tahallül ve tefessühünden evvel mezarlar açılarak ölülerin çıkarılması için behemehal mahallî belediyesinin müsaadesi alınmak lâzımdır. Bu hususta sıhhat memurlarının mütaleası alınmalıdır. Adlî otopsiler bu hükümden müstesnadır. Yalnız mahallî belediyesine keyfiyet bildirilir.

Madde 228 — Bir ölünün gerek defninden evvel ve gerek defninden sonra bir kasabadan diğerine nakli için vefat veya defin mahalli olan şehir veya kasaba belediyesinin vesikası istihsal olunur. Bu vesikanın alınması için ölü henüz defnedilmemiş ise defnine ruhsat verildiğini mübeyyin vesikanın ibrazı lâzım gelir. Defnedilmiş ölüler için evvelce vefiya hakkındaki defteri mahsusuna işaret edilmiş olan kayitlerin bir sureti çıkarılır ve bundan başka her iki halde vefatın sebebi ile nakli halinde sıhhî bir mahzur tevellüt etmiyeceğine dair tabibin tasdiki iktıza eder.

Madde 229 — Kolera, veba, çiçek, şarbon, cüzam ve ruam illetlerinden vefat edenlerin nakli memnu olduğu gibi bunlardan defnedilmiş olanların vefatları tarihinden itibaren üç sene ve 57 inci maddede zikredilen diğer hastalıklardan vefat etmiş olanların da bir sene mürur etmeden mezarlarından çıkarılarak başka bir mahalle nakilleri de memnudur.

Madde 230 — Bir şehir ve kasabadan diğerine nakledilecek ölülerin Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tertip edilerek belediyelere tebliğ olunacak talimatnamede münderiç fennî usuller dahilinde tabutlanması lâzımdır. Bu tarzda tabutlanmıyan ölülerin nakline mümanaat edilir.

Madde 231 — Şimendiferlerle nakledilecek ölüler 228 inci maddede gösterildiği surette müsaade alındıktan ve ölünün tabutlanmasının usulü fenniyesi veçhile yapıldığı tevsik olunduktan sonra şimendifer idaresine teslim ve ancak seyri seri ile naklolunur. Hava tarikile sevkedilecek ölüler için ayni surette muamele olunur.

Madde 232 — Uzun müddet devam edecek nakiller için veya sıcak mevsimlerde, sıhhat memurları tarafından talep edildiği takdirde ölülerin tahnit edilmesi mecburidir.

Madde 233 — Deniz tarikile yapılacak ölü nakliyatı için evvelce ait olduğu makamdan istihsal edilen vesikalar ölünün gemiye tahmilinden evvel bulunduğu limandaki Hudutlar ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğünün memuruna veyahut hudutlar ve sahiller sıhhat işlerine nezaret edenlere tasdik ettirilmelidir. Başka suretle ölülerin gemilere yükletilmesi memnudur.

Madde 234 — Ecnebi memleketlerinden getirilen ölülerin nakline müsaade edildiğine ve bunun için sıhhî mahzur mevcut olmadığına dair mahallî idareden verilip konsoloslarca tasdik edilmiş vesika ibraz edilmedikçe bunların her ne tarikle gelirse gelsin memlekete duhullerine müsaade edilmez.

ON BİRİNCİ BAP

Şehir ve kasabalar hıfzıssıhhası

BİRİNCİ FASIL

İçilecek ve kullanılacak sular

Madde 235 — Hususî kanuna tavfikan belediyelerce idare edilen sularla işletilmesi şirketlere bırakılan suların sıhhî husus-

ları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin murakabesine tâbidir.

Madde 236 — İçilmek ve kullanılmak için getirilecek suların fennen içilmesine müsaade edilecek evsafta olması şarttır. Olmadığı takdirde bunların fennen icap ettiği surette temizlenmesine ve evsafının ıslahına belediyeler mecburdurlar.

Madde 237 — Şehir ve kasabalarda tevzi edilmek üzere celbedilen su menbalarının etrafında behemehal bir himaye mıntakası tesis edilmelidir. Bu mıntakaların hudutları sıhhat memurları huzurile ihtısas erbabı tarafından menbaın gıda havzası üzerinde tayin edilir.

Madde 238 — Himaye mıntakası olmak üzere menbalar etrafında tayin ve tahdit edilen arazi belediye mıntakası haricinde de olsa belediye tarafından belediye istimlâk kanununa tevfikan istimlâki mecburî olup bu arazinin mesken yapılmak, ekilmek ve sair her hangi hususlar için istimali memnudur.

Madde 239 — Suları içilmeğe ve ev işlerinde kullanılmağa mahsus hususî ve umumî kuyuların ve sarnıçların televvüs eyledikleri veya televvüse maruz bulundukları takdirde bunların ıslahını takibe belediyeler mecburdurlar. Sahipleri tarafından ıslah ve televvüs tehlikesi bertaraf edilmiyen kuyular masarifi sahibinden Devlet emvali gibi tahsil edilmek üzere belediye tarafından ıslah edilir.

Madde 240 — Umuma satılan menba suları mahallî belediyesinin sıhhî murakabesi altında bulunur. Bunlara ve bütün içme suları nakliyatına ait kapların vasıfları ve bu kaplara doldurma ve sevkleri tarzı belediyelerce tayin olunur. Menbaların sahipleri veya müstecirleri menbaların ve su nakledenler suların televvüsten vikayesi için gösterlecek tedbirleri tatbika mecburdur.

Madde 241 — Sularının içilmesi fennen ve sıhhat için tehlikeli olan menba, kuyu, çeşme ve saire gibi mahallere belediyece o suyun mazarratlı olduğunu gösteren ve haricî tesirler ile yazıları bozulmayan levhalar asılır.

Madde 242 — Dere, nehir ve çayların ve çeşmelerin televvüsünü mucip tesisat yapılmasını veya eşhas tarafından bu tarzda telvisat ikaına mümaneat olunur. Fabrika sularının fennî mahzurları tahakkuk eden yerlerde mazarratı izale edilmeden nehir ve derelere dökülmesi memnudur.

Madde 243 — Buz fabrikaları ve imalâthaneleri sıhhî murakabe altında bulunur. Buz imal edilecek sular behemehal 236 ıncı maddede zikredilen içme suları evsafını haiz olmalıdır.

İKİNCİ FASIL

Mecraiar ve müzahrefat imhası

Madde 244 — Mahsus kanununa tevfikan belediyelerce inşa ettirilmiş ve ettirilecek lâğım ve çirkef mecralarının fennî mahzuru olmadığı kabul ve tasdik edilmedikçe dere, çay, nehirlere akıdılması memnudur. Fennî usul dairesinde mecralar muhteviyatının imhası için kullanılacak sahaların meskenlerden uzak olması ve bunların istimlâk edilerek başka suretle istimal edilmemesi lâzımdır.

Madde 245 — Mecra inşası mümkün olmayan yerlerde yapılacak çukurların fennî vasıf ve şartları Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tayin olunur. Bu çukurların muayyen fasılalarla temizlenmesi için belediyelerce münasip ve sıhhî mahzurlardan salim tahliye ve nakil vasıtaları tedarik olunup ücret mukabilinde halka tahsis edilir. Çukurlar muhteviyatının dökülmesi için madde 244 de yazılı olduğu tarzda bir saha tahsis edilmelidir. Beşerî mevaddı gaitanın her nevi sebze ve saire zeriyatında gübre olarak istimali memnudur.

Madde 246 — Yirmi binden fazla nüfusu olan şehirlerde umumî caddelerde veya belediyelerce tayin edilecek mıntakalar içinde hayvan ahırı bulundurulması memnudur.

Madde 247 — Şehirler veya kasabalar belediye hudutları dahilinde görülen hayvan leşlerinin ortadan kaldırılması ve mazarratlarının izalesi belediyeye aittir. Köyler ve köyler civarındakiler köy ihtiyar heyetlerince gömülürler.

Madde 248 — Belediyesi olan her şehir ve kasabada sokakların yıkanmak ve süpürülmek suretile temiz tutulması mecburidir. Toplanan süprüntüler bunların etrafa yayılmasına ve dökülmesine mâni olacak vasıtalarla nakledilerek şehir ve kasabanın vaziyetine göre en münasip olarak kabul edilen şekilde imha veya ihrak edilir. Nüfusu elli binden fazla olan şehirlerde bu süprüntüden istifade edilmek üzere lâzımgelen tesisat yapılır. Sokaklarda veya evler içinde süprüntü birikip kalmaması için belediyelerce tedabir ittihaz olunur.

Madde 249 — Belediyelerce şehir ve kasaba dahilinde telvisata meydan vermemek üzere münasip mahallerde fenne muvafık şekilde aptes yerleri tesis ve mevcutları ıslah olunur. Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde bu mecburiyet köy ihtiyar heyetlerine aittir. Cadde ve sokaklarda meskenler kurbünde ve belediyelerce tayin edilecek hudutlar dahilinde açıkta defihacet etmek kat'î surette menedilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Meskenler

Madde 250 — Mahallî belediyelerin ruhsatı olmaksızın her nevi mesken ve umuma mahsus binalar inşası memnudur. Müsaadenin istihsali için binanın projesi belediyeye tevdi edilir. Bunlardan umuma mahsus binalara ait bu'unanlar hakkında sıhhiye heyetinin mütaleası alındıktan ve meskenlere ait olanların Sıhhat Vekâleti tarafından tesbit edilecek, sıhhî şartlara muvafık bulunduğu ve her nevi binanınki mevzu nizamlara da uygun olduğu anlaşıldıktan sonra proje sahibine iade ve inşaata müsaade olunur. Bina sahipleri projelerin tevdiinden itibaren nihayet yirmi gün zarfında bir cevap almadıkları takdirde inşaata başlamakta muhtardırlar.

Madde 251 — Müsaade talep edilmeden veya teklif olunan sıhhî şartlar nazarı dikkate alınmadan inşaat yapıldığı takdirde bu inşaatın itmamına ve itmam edilmiş ise sıhhî şartları veya müsaade muamelesini ikmal etmedikçe iskanına ve istimaline mümaneat olunur.

Madde 252 — Yeni inşa edilerek sahibi oturacak veya kiraya verilecek binaların ilk defa iskânından evvel içinde oturacaklar için sıhhî ve fennî mahzurları olduğu belediyelerce tasdik edilmeden iskân ve icarı memnudur. Bu tasdik için binanın, aralarında bir sıhhat memuru da bulunduğu bir heyet tarafından tetkiki ve rapor verilmesi lâzımdır.

Madde 253 — Nüfusu elli binden fazla olan şehirlerde belediyeler ikâmetgâhların sıhhî şartlarını daima nazarı teftişte bulundurmak üzere bir meskenler idaresi tesisine mecburdurlar. Bu idareler azamî iki odayı havi evlerle daha büyük olmakla beraber kiraya verilen evleri, bekâr ikametgâhlarını ve pansiyonları ve ameleye tahsis edilen veya odaları, bodrum ve tavan aralarında bulunan ve icara verilen ikametgâhları teftiş ve murakabe ederler.

Madde 254 — İnşaatı itmam edilmiş olsun veya olmasın içinde oturanların veya komşularının sıhhatine veya hayatına ehemmiyetli zarar vereceği anlaşılan meskenlerin ıslahına sahipleri mecburdurlar. Bunun için meskenler idaresi olan yerlerde bu idarelerin, mevcut bulunmayan mahallerde belediyenin sıhhat ve fen memurlarının verecekleri esbabı mucibeli raporlar belediye reislerince vilâyetlerde valiye ve kazalarda kaymakamlara tevdi edilir. Vali ve kaymakamlar esbabı mucibeli raporları mahallî hıfzıssıhha meclislerine tevdi ile karar talep eyler.

Madde 255 — Hıfzıssıhha meclislerince verilen karar belediyelerce zikredilen esbabı mucibeyi kabul ve tasvip eder veya ret eyler mahiyette olsa da her iki halde bu kararlar Vilâyet İdare Heyetlerinin temyizen tasdikile muteber olur.

Madde 256 — Sıhhî mahzurları görülen binaların sahipleri belediyelerin esbabı mucibeli raporlarını görmeğe salâhiyettar oldukları gibi hıfzıssıhha meclisleri huzurunda beyanı mütalea etmeğe veya vekilleri vasıtasile fikirlerini söyletmeğe mezundurlar. Bu husustaki müzakerattan, lâekal 15 gün evvel binaların sahipleri keyfiyetten tahriren haberdar edilmelidir.

Madde 257 — Mahzurları görülen binaların hıfzıssıhha meclisleri kararı ve Vilâyet İdare Heyetlerinin tasvibile takarrür eden tadilât, ıslahat veya tamirat icra edilmeden tamamen veya kısmen mesken olarak istimali memnudur. Etrafında bulunan-

ların hayat ve sıhhati için tehlike iras eden binalar hakkında da ayni suretle muamele icra edilir ve bu tehlikenin vukuu yakın olduğu takdirde belediyelerce tehlikenin sür'atle izalesi temin ve masarifi Devlet emvali gibi sahibinden tahsil olunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Hanlar, oteller ve umumî mahaller

Madde 258 — Bütün oteller, hanlar ve misafirhanelerin sıhhî şartları mecburî ve asgarî olarak ihtiva etmeleri lâzım gelen müştemilâtı belediyelerce, belediye hudutları haricindeki yerlerde vilâyet veya kaza sıhhat memurlarınca tayin ve murakabe edilir.

Madde 259 — Sıhhî şartları haiz olmayan ve hastalıkların intikaline yasıta olduğu görülen otel, han ve sair misafirhaneler her türlü mahzurdan salim bir surette ıslahı sabit oluncaya kadar kapatılır.

Madde 260 — Otelcilik, hancılık edecek veya her hangi suretle olursa olsun ücretle misafir kabul edecek olanlar hususî müsaadeyi haiz olmalıdır. Bu müsaadeler belediye hudutları dahilinde belediyelerce, bu hudutlar haricinde valiler veya kaymakamlarca ita edilir. Müsaade verilmeden evvel bu mahallerin sıhhî mahzurlardan ari ve lâzım gelen şartları haiz olduğu sıhhat memurlarınca da tesbit olunur.

Madde 261 — Bütün eğlence mahalleri, tiyatro, sinema, bar ve gazino ve kahve ve emsali yerler ve halkın bir arada toplanmasına mahsus sair umumî mahaller ve hamamlarda halkın sıhhatini vikaye ve selâmetini temin için riayeti lâzımgelen tedbirler mahallî belediyelerce neşrü ilân olunur. Bu tedbirlere kısmen veya tamamen riayet edilmiyen mahallerde her türlü içtimalar memnudur.

BEŞİNCİ FASIL

Yeni tesis olunacak veya tevsi edilecek şehir ve kasabalar

Madde 262 — Nüfusu yirmi bin veya daha ziyade olan şehir ve kasabalar belediyeleri bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren üç sene zarfında şehir veya kasabanın tevsi ve ıslahı için bir müstakbel şekil projesi tanzim etmeğe mecburdur.

Bu proje yeniden yapılacak veya ıslah edilecek sokakların istikamet ve genişliğini, meydanların, umumî mahallerin, bahçelerin ve abidelerin yerlerini ve vaziyetlerini gösteren bir haritayi ve yapılacak tesisatın senelere taksim edilmiş olmak üzere belediye meclisince tasdik edilmiş bir proğramı ihtiva etmelidir.

Madde 263 — Nüfusu yirmi binden az ve beş binden fazla olan şehir ve kasabalar belediyeleri de nüfusları her iki nüfus tahriri devresi arasında % 15 miktarında bir çoğalma gösterdikleri takdirde bu tarzda bir proje ihzarına mecbur oldukları gibi nüfusu her neye baliğ olursa olsun 228 inci madede yazılı olduğu veçhile içme veya kaplıca mahalli olarak kabul edilen şehir ve kasabalarda bu projeyi tanzim ettirirler.

Madde 264 — Nüfusu her neye baliğ olursa olsun büyük bir yangın, zelzele ve her hangi diğer bir afet sebebile veya harp yüzünden büyük bir kısmı veya tamamı harap olan şehir ve kasabalar belediyeleri, tabiî halin geri gelmesinden itibaren en çok altı ay zarfında o şehir ve kasabanın yeniden tanzim ve imari için bir plân ve proje tertibine mecburdurlar. Muvakkat ikametgâhlar müstesna olmak üzere bu plân ve projelerin tanziminden evvel harp olan kısımlarda her türlü inşaat memnulunur.

Madde 265 — Belediyelerce tanzim ettirilecek olan bu plân ve projeler icabında tetkik edilmek üzere Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletlerince talep edilebilir. Bu takdirde bu vekâletlerce teklif edilecek tadilâtın kabulü mecburidir.

Madde 266 — Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhî hususlara ait bir zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lâzım gelen asgarî müştemilâtı umumî ve müşterek ikametgâhlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe müteallik işlerlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahallerile bütün umumî yerlerin sıhhî şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallûk eden hususlara ait riayetleri lâzımgelen kaideleri ihtiva eder.

Madde 267 — Belediyelerin mensup oldukları vilâyetler vasıtasile gönderecekleri sıhhî zabıta talimatnameleri Dahiliye ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tetkik ve tasvip edilmeden meriyete konulamaz.

Bu talimatnamede yapılacak esasa müteallik tadiller ayni şartlara tâbidir.

ON İKİNCİ BAP

Gayri sıhhî müesseseler

Madde 268 — Civarında ikamet eden halkın sıhhat ve istirahatini ihlâl eden müesseseler ve atelyeler bu kanunun neşrinden itibaren, resmî müsaade istihsal edilmeksizin açılamaz.

Madde 269 — 268 inci maddede zikredilen müesseseler ve atelyeler üç sınıfa tefrik olunur.

Birinci sınıf - Hususî meskenlerden behemehal uzak bulundurulmaları icap edenler.

İkinci sınıf - Hususî meskenlerden behemehal uzaklaştırılması icap etmemekle beraber müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarile bir mazarrat yapılmayacağına kanaat husulü için tetkikat yapılması iktiza eden müesseseler.

Üçüncü sınıf - Meskenlerin yanında kalabilmekle beraber yalnız sıhhî nezarete tâbi tutulması icap eden müesseselerdir.

Madde 270 — Bu kanuna müteferri olmak üzere bu üç sınıf müessese ve atelyelerin bir listesi Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince İktısat Vekâletinin de mütaleası alınmak şartile tanzim olunur. Bu listede münderiç olmayan müessese ve atelyelerin hangi sınıftan addedileceği badehu yine ayni suretle tayin edilir.

Madde 271 — Birinci sınıf müesseselerin tesisi için ancak Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince müsaade olunur ve İktısat Vekâletine malûmat verilir. Bu hususta müsaade almak üzere müessesenin bulunduğu mahalde en büyük mülkiye memuruna bir istida ile müracaat edilir. Bu istidaya müessesenin nev'i ne ile iştigal edeceği ve sair tafsilât kaydedilmelidir. Bu müracaat evrakı mahallî sıhhat memurlarının raporile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine gönderilir. Vekâletçe icabında yaptırılacak tetkikat ve tahkikattan sonra resmî müsaade verilir.

Madde 272 — İkinci ve üçüncü sınıf müesseselerin tesisi için mahallî sıhhat memurlarının muvafık raporları üzerine mahallî en büyük mülkiye memurunca resmî müsaade verilir ve Sıhhat ve İktisat Vekâletlerine bildirilir.

Madde 273 — Birinci sınıf müesseseler ve atelyeler civarında ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince tasdik edilecek mesafe dahilinde meskenler veya insanların ikametine mahsus sair mahallerin bulunması memnudur.

Madde 274 — Bu Kanunun neşri tarihinde mevcut olup civarında mukim halkın sıhhat ve istirahatlerini ihlâl eylediği mahallî sıhhat memurlarının raporu ve Vilâyet İdare Heyetinin tasvibi ile tebeyyün eden birinci sınıfa dahil müesseselerin İktısat ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletleri kararile nakli ve sahibinin mümanaatı halinde seddi caizdir.

Madde 275 — Birinci sınıfa dahil bulunan müessese ve atelyelerden işbu kanundan evvel tesis edilmiş olanlar başka bir mahalle naklettikleri veya faaliyetlerini altı ay müddetle tatil eyledikleri takdirde yeniden tesis edilecek müessese mahiyetinde telâkki edilerek müsaade istihsali lâzım gelir.

ON ÜÇÜNCÜ BAP

Sıhhî istatistik ve coğrafya ve propaganda

Madde 276 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine ait istatistik hizmetleri aşağıda gösterilmiştir :

1 - Doğum, evlenme, ölüm ve ölüm sebepleri.

2 - Kara, deniz, hava tarikleri üzerinde yapılan sıhhî tedbirler.

3 - Hastane, dispanser, sanatoryomlardaki ve sair tedavi müesseselerindeki hastalar, ve zaiflar, hali nekahette bulunanlar.

4 - Sari ve istilâî hastalıklar.

5 - Meslek hastalıkları.

6 - Memleketin sıhhî coğrafyasına ait malûmat.

7 - Sıhhî ve içtimaî hizmetlere taallûk edip Yüksek Sıhhat Şûrası tarafından tayin edilecek sair mesail.

Madde 277 — Devlete ait hava rasat müesseseleri Sıhhat Vekâletinin tıbbî ve sıhhî istatistik ve coğrafya tanzimi için icap eden her nevi malûmatı itaya mecburdurlar.

Madde 278 — Devlet umumî istatistik dairesi her ay nihayetinde 276 ıncı maddede zikredilen hususlara müteallik olup ıttılâ hasıl eylediği ihsaî malûmatı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine verir.

Madde 279 — Bilûmum hususî hastaneler, sanatoryomlar, dispanserler müdürleri Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince talep edilecek istatistikleri muayyen mühletler dahilinde vermeğe mecburdurlar.

Madde 280 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti sari ve salgın hastalıklardan korunma, çocuk büyütme ve sıhhî şartlar dairesinde yaşama gibi sıhhî meseleler hakkında halkı tenvir için kitap, levha, risale neşreder, sıhhî propaganda müessesatı yapar ve konfranslar verdirir ve her nevi sinema filimleri gösterir. Bu gibi hizmetler meccanidir. İcabı takdirinde lâzım gelen vasıtaları haiz seyyar sıhhî propaganda kolları teşkil olunur.

Madde 281 — Bütün mekteplerde en son ilmî müktesebata tevfikan hıfzıssıhha dersi tedrisatı mecburidir. Bu dersler mütehassıs zat tarafından tedris ve programları Maarif Vekâletile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti tarafından müştereken tesbit olunur.

ON DÖRDÜNCÜ BAP

Ceza hükümleri

Madde 282 — İşbu Kanunda yazılı olan memnuiyetlere muhalif hareket edenler veya mecburiyetlere riayet etmeyenler hakkında kanunda ayrıca bir ceza hükmü gösterilmediği ve fiilleri Türk Ceza Kanunu itibarile daha ağır cezayı istilzam eylemediği halde beş liradan elli liraya kadar hafıf para cezası ve üç günden bir aya kadar hafif hapis cezası verilir.

Madde 283 — Bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine taallûk edip 266 ıncı maddede gösterilen sıhhî zabıta nizamnamesinde mezkûr memnuiyetlere muhalif hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 16 nisan 1340 tarih ve 486 numaralı kanun mucibince cezalandırılır.

Madde 284 — 66 ve 67 inci maddelerde zikredildiği üzere sari hastalıklar hakkında tetkikatta bulunmağa salâhiyettar memurlara muhalefet eden kimseler Ceza Kanununun 263 üncü maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 285 — 77 inci maddede yazılı memnuiyete rağmen lâboratuarlarında kolera ve veba ve ruam kültürleri bulunduranlar yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasile tecziye edilirler ve bu kültürler müsadere ve imha edilir.

Madde 286 — Tathir ve tephir edilmeden satılığa çıkarılan 85 inci maddede yazılı eşyaya vazıyet ve tathiratı icra ve bu hizmetten mütevellit bütün masarif sahibinden tahsil olunduktan sonra iade olunur.

Madde 287 — 101 inci maddede zikredilen tedbirlere muhalefet edenler veya tedaviye icabet etmeyenler hakkında Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi tatbik olunur.

Madde 288 — 103 üncü maddede zikredilen mecburiyete riayet etmediği tebeyyün edenler 3 aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasına veya 550 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 289 — 109 uncu maddedeki mecburiyete riayet etmiyen tabipler yüz liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Madde 290 — 110 uncu maddede yazılı cürümleri irtikâp edenler hakkında ceza kanununun 459 uncu maddesi hükûmleri tatbik olunur. Frengili bir çocuk frengiye musap olduğu bildirilmeyerek salim bir süt anneye verilir ve süt anne frengiye duçar olursa faili hakkında ayni ceza verilir.

Madde 291 — 112 inci maddede gösterilen tedbirlere riayet etmeyen ve tedaviye icabet eylemeyenler Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi hükmünce cezalandırılır.

Madde 292 — 137 inci maddede gösterilen mecburiyete riayet etmeyen gemi süvarileri 500 numaralı Rüsumu Sıhhiye Kanunu mucibince ve para cezası ile cezalandırılır.

Madde 293 — 138 inci maddedeki şeraite muvafık olmayan gemilerin kaptanları 500 numaralı Rüsumu Sıhhiye Kanununda münderiç cezayi nakdilerin on misli alınmak suretile cezalandırılır.

Madde 294 — Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletile İktısat Vekâleti tarafından 141 inci maddede gösterildiği veçhile müştereken tesbit edilen nizamnamede münderiç levazım ve sâireyi bulundurmayan ve yolcuların selâmet ve emniyetini temin eyliyeçek tedbirlere riayet etmeyen gemi sahip veya süvarilerinden yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır cezayi nakdî alınır ve bu levazım ikmal edilinceye kadar gemilerin seyrü seferine mümaneat olunur.

Madde 295 — 179 uncu maddede zikredilen nizamname ile Sıhhat ve İçtimaî Muavenet ve İktısat Vekâletlerince müştereken tesbit edilen tedbirlere riayet etmeyen iş sahipleri beş yüz liraya kadar ağır cezayi nakdî ile cezalandırılır bu yüzden şahsî veya umumî zarar hasıl olduğu takdirde ahkâmı umumiye mucibince takibatı kanuniye ifa edilir.

Madde 296 — 185 inci maddedeki memnuiyet hilâfına hareket edenler Ceza Kanununun 396 ıncı maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 297 — 186 ve 187 inci maddelerde zikredilen fiilleri irtikâp edenler Ceza Kanununun 398 inci maddesi ve 187 inci maddedeki fiilleri yapanlar 363 üncü maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 298 — 205 inci maddedeki mecburiyete riayet edilmeyen mahaller mahkemelerce muvakkaten ve mecburiyet ifa edilinceye kadar seddedilir.

Madde 299 — 215 inci maddede zikredilen defin ruhsatiyesi olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi mucibince cezalandırılır.

Madde 300 — 227 inci maddede zikredilen istisna haricinde lâzım gelen müsaadeyi almadan herhangi suretle olursa olsun mezarları açanlar altı aydan bir seneye kadar hapsedilir.

Madde 301 — Müsaadesiz bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler hakkında Ceza Kanununun 526 ıncı maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 302 — Belediyelerce 252 inci maddeye tevfikan sıhhî mahzuru olmadığı tasdik edilmeden sahip oldukları binaları iskân ettirenler veya icara verenlerden yüz liradan beşyüz liraya kadar ağır cezayi nakdî alınır veya bir senelik bedeli icarının iki misli cezaen tahsil olunur.

ON BEŞİNCİ BAP

Umumî hükümler

Madde 303 — Bu Kanunda zikredilen sıhhat memurları; Devlet, belediye ve idarei hususiye işlerinde kullanılan tabipler ve Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin lüzum göreceği ve mezuniyet vereceği hususlarda tabiplerin maiyyetinde bulunan küçük sıhhat memurlarıdır.

Madde 304 — Bu Kanunda zikredilen nizamname, talimatname ve saire kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında tertip ve ikmal olunur. Elyevm mevcut ve ayni işlere müteallik nizamname ve talimatnamenin hükümleri bu kanun hükümlerine taaruz etmedikçe yenileri neşredilinceye kadar muteberdir.

Madde 305 — İşbu Kanunda yazılı resmî vazifeleri ve muameleleri yapacak olan Hükûmet ve belediye hekimleri ile küçük sıhhiye memurları veya bunların makamına kaim olacak sair memurlar bu muamelelerden dolayı hiç bir sebep ile alâkadarlardan ücret alamazlar.

Madde 306 — Bu Kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren 28 haziran 1300 tarihli ceraimi sıhhiye kanunu ve 1316 tarihli mamulâtı dahiliyeden olan sade yağlarının muhafazai safiyetine dair nizamname ve 1323 tarihli aşı nizamnamesi ve 31 mart 1336 tarihli emrazı sariye ve istilâiye nizamnamesi ve 25 ağustos 1330 tarihli tifo aşısının lüzum görülecek mahallerde tatbikının mecburî olduğuna dair kararname ve 1 haziran 1331 tarihli Kastamonu vilâyeti ve Bolu sancağı frengi mücadele teşkilâtı sıhhiyesi hakkındaki nizamname ve 30 eylûl 1331 tarihli kolera aşısının lüzum görülecek mahallerde tatbikı mecburî olduğuna dair olan irade ve 4 nisan 1333 tarihli sakarinin gümrüklerden imrarı hakkındaki kanun ve 5 şubat 1337 tarihli ve 90 numaralı frenginin men ve tahdidi sirayeti hakkındaki kanun ve 26 şubat 1927 tarihli emrazı sariye ve istilâiye nizamnamesine ilâve edilen ahkâm hakkındaki kanun hükümleri mülgadır.

Madde 307 — Şubat 1331 tarihli Sıhhiye Nezareti teşkilâtına ait kanunla teşkil edilmiş olan Meclisi Âlii Sıhhî mülgadır. Muhtelif kanunlarla bu meclise verilmiş olan vazifeler Yüksek Sıhhat Şûrası tarafından ifa kılınır.

Madde 308 — Bu Kanun neşri tarihinden itibaren altı ay sonra mer'idir.

Madde 309 — Bu Kanun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

İLÂNLAR

DEVLET DEMİRYOLLARI İLÂNI

Ankara istasyonunda yapılacak parke yol inşası ve teferruatının pazarlığı 15/5/930 perşembe günü saat 15 te Devlet Demiryolları malzeme dairesinde yapılacaktır.

Talipler 1200 liralık teminatlarile müracaat etmelidir.

Şartname iki lira mukabilinde Umumî İdare veznesinden tedarik edebilir.

Ticaret İşleri Umum Müdürlüğünden:

Esas mukavelenamesi mahallî kanunlarına göre tanzim edilerek usulen tescil kılınan ve 30 ikinciteşrin 930 tarihli kanun hükümlerine göre tescili istenen Amerika tâbiiyetli ve on beş bin dolar sermayeli (Vestern elektrik kompini nir ist) şirketinin vekâlete verilen evrakı tetkik olunarak muvafık görülmüştür. Bu evrak arasındaki umumî vekâletnameye göre şirket namına yapacağı işlerden doğacak davalarda bütün mahkemelerde dava eden, edilen ve üçüncü şahıs sıfatlarile hazır bulunmağa salâhiyettar olarak tayin olunan umumî vekil Müsyö „Lansig S. Vilyams„ dır.

Keyfiyet mezkûr kanunun yedinci maddesine tevfikan ilân olunur.

Ankara Mahkemei Asliye Birinci Hukuk Dairesi Riyasetinden:

Ankarada Dışhisarda Demirfırka mahallesi imamı ve Diyanet İşleri Heyeti Müşavire Mümeyyizi Ali Riza Efendinin beş numaralı hanasinde mukime İsmet Hanım tarafına:

Kocanız Kâzim Efendi tarafından aleyhinize ikame olunan boşanma davasından dolayı istidanın bir sureti on gün zarfında cevap vermeniz için ikametgâhınıza berayı tebliğ gönderilmiş ise de ikametgâhınızda bulunmadığınızdan bilatebliğ mübaşir tarafından iade ve mahalle heyeti ihtiyariyesi tarafından muta ilmühaberde ikametgâhınızda bulunmadığınız anlaşılmış ve ilânen istida suretinin tebliğına karar verilmiş ve ilânen tebligat icra edildiği halde ispatı vücut etmediğiniz gibi cevap dahi vermemiş olduğunuzdan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 398 inci maddesi mucibince gıyaben tahkikat icrasına ve 400 ve 401 inci maddeleri mucibince gıyap kararı da ilânen tebliğ edildiği halde yine muhakemede bulunmadığınız cihetle gıyabınızda tahkikat ve muhakeme icrasına karar verilmiş ve Mustafa oğlu Ali Riza ve Abdülkerim oğlu Necati Efendiler bu hususta şahit olarak istima edilmiş ve mahkeme de hüküm derecesine gelmiş olduğundan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 406 ıncı maddesi mucibince ilânen tebligat icrasına ve muhakemenin 25 haziran 1930 çarşamba günü saat 14 e talikine karar verilmiş olduğundan vakti muayyeninde Ankara Mahkemei Asliye Birinci Hukuk Dairesinde hazır bulunmanız aksi takdirde hakkınızda gıyaben hüküm verileceği tebliğ makamına kaim olmak üzere ilân olunur.

Ankara Nümune Hastanesi Baştabipliğinden:

1080	kıye	yağ	35	kıye	çay
2200	„	şeker	100	k.	zeytin yağı
1600	„	sabun	400	„	un
800	„	soda	14000	adet	yumurta
600	„	soğan	5000	„	limon
10500	kilo	süt	28200	kilo	birinci ekmek
8700	„	yoğurt	300	ton	kok kömürü
9500	kıye	koyun eti	3500	kıye	benzin
1500	„	kuzu eti	1500	„	vakum yağı
4000	„	pirinç	10800	„	mazot
800	„	kuru fasulye	600	„	ıspanak
2500	„	patates	700	„	pırasa
300	„	kuru kayısı	400	„	lahna
250	„	kuru üzüm	150	„	taze bakla
300	„	salça	400	„	taze fasulye
200	„	makarna	1000	„	kabak
100	„	şehriye	700	„	patlıcan
10	„	nışasta	100	„	kırmızı domates
200	„	pirinç unu			

§

Hastanenin 930 senesi ihtiyacı olan balâda muharrer 37 kalem erzak ile benzin, vakum ve mazot yağı 5 mayıs 1930 tarihinden 25 mayıs 930 pazar gününe kadar yirmi gün müddetle münakasai aleniyeye yalnız kok kömürü kapalı zarf usulile münakasaya vazı edildiklerinden talip olanların yevmi mezkûrda teminatlarile birlikte hastanede müteşekkil komisyona ve evsafı şeraitini öğrenmek için de her gün İdare ve Hesap memurluğuna müracaatları.

Başvekâlet Müdevvenat Matbaası

İÇİNDEKİLER